

Załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 85/2023

Wójta Gminy Parysów

z dnia 24 listopada 2023 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PARYSÓW NA LATA 2023-2029

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY PARYSÓW	11
Informacje ogólne	11
Struktura demograficzna mieszkańców	12
Infrastruktura społeczno-techniczna	15
Oświata	15
Opieka Zdrowotna	18
Bezpieczeństwo	20
Kultura	23
Sport, rekreacja i turystyka	25
Rynek pracy	28
Gospodarka	30
Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska	32
Organizacje pozarządowe	34
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PARYSÓW	35
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	38
Bezrobocie	43
Bezdomność.....	45
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	46
Alkoholizm	46
Narkomania	52
Uzależnienia behawioralne.....	54
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	57
Ubóstwo	66
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	68

Przemoc domowa.....	70
Problemy w środowisku szkolnym.....	82
Używanie substancji psychoaktywnych.....	82
Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc.....	88
PODSUMOWANIE.....	91
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ.....	94
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	104
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	105
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII.....	126
ANALIZA RYZYKA.....	127
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	130
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	131
ZMIANY W STRATEGII.....	132
PROGRAMY I PROJEKTY.....	132
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ.....	133
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	134
SPIS TABEL.....	135
SPIS RYSUNKÓW.....	136
SPIS WYKRESÓW.....	136
BIBLIOGRAFIA.....	138
Spis publikacji.....	138
Źródła internetowe.....	139

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Ponadto, Strategia opracowana przez gminę ma określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,

- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Parysów. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Parysów przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw.

źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od września do października 2023. W badaniach ankietowych wzięło udział 168 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Parysów, 89 rodziców uczniów, 14 nauczycieli oraz 4 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto, w badaniach wzięło udział łącznie 130 uczniów szkół podstawowych (58 uczniów klas piątych i szóstych i 72 uczniów klas siódmych i ósmych).

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029 został opracowany z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Prezentowana Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Parysów wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy oraz podsumowanie najważniejszych problemów. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera wizję i misję oraz najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Parysów na najbliższe lata, które są ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz wartością docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwoju Powiatu Garwolińskiego na lata 2015-2030.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel szczegółowy 1 - Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań w zakresie rozwoju lokalnego
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	<p>Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce,</p> <p>Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej,</p> <p>Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,</p> <p>Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Cel strategiczny - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	Cel główny – Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu środowiska
Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030	Cel główny – wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, zwiększanie spójności społecznej przez inwestycje społeczne

DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Powiatu Garwolińskiego na lata 2015-2030	<p>C.1: Rozwój lokalnego rynku pracy poprzez wzrost zatrudnienia i wspieranie rozwoju gospodarczego;</p> <p>C.3: Wzrost jakości świadczonych usług publicznych.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

CHARAKTERYSTYKA GMINY PARYSÓW

Informacje ogólne

Gmina Parysów położona jest w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego oraz w północnej części powiatu garwolińskiego. Od zachodu graniczy z Gminą Pilawa, od południa z Gminą Garwolin, od wschodu z Gminą Borowie, a od północy z Gminą Siennica (powiat miński) i Gminą Latowicz (powiat miński).

Gmina składa się z 10 miejscowości: Stodzew, Kozłów, Wola Starogrodzka, Choiny, Łukówiec, Parysów, Słup, Starowola, Żabieniec i Poschła.

Gmina zajmuje powierzchnię 64 km² (6 431 ha), co stanowi 4,98% powierzchni powiatu i 0,18% powierzchni województwa. Siedzibą władz Gminy jest miejscowość Parysów.

Podstawowym ciągiem komunikacyjnym jest droga wojewódzka nr 805, która prowadzi do drogi ekspresowej S17.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Parysów w powiecie garwolińskim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2022 r. Gmina Parysów liczyła 4 106 mieszkańców; z czego 49,53% stanowią kobiety (2 034), a 50,47% mężczyźni (2 072). Współczynnik feminizacji dla Gminy Parysów wynosił 98 (na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2022 liczba mieszkańców utrzymywała się na podobnym poziomie.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku

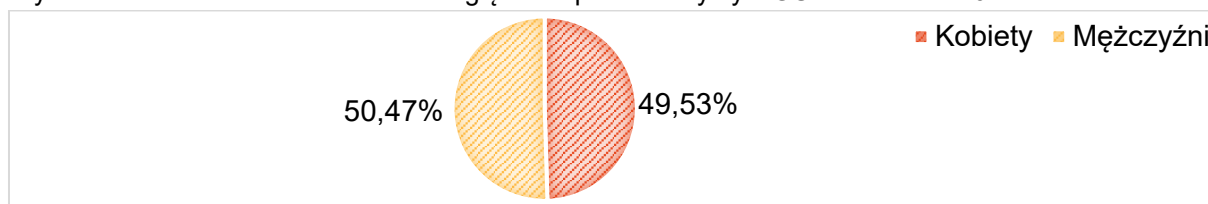

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022

Liczba mieszkańców	
ogółem	
rok 2018	4 105 osób
rok 2019	4 128 osób
rok 2020	4 141 osób
rok 2021	4 131 osób
rok 2022	4 106 osób
kobiety	
rok 2018	2 060 kobiet
rok 2019	2 063 kobiety
rok 2020	2 072 kobiety
rok 2021	2 052 kobiety
rok 2022	2 034 kobiety
mężczyźni	
rok 2018	2 045 mężczyzn
rok 2019	2 065 mężczyzn
rok 2020	2 069 mężczyzn
rok 2021	2 079 mężczyzn
rok 2022	2 072 mężczyzn

Mieszkańcy Gminy Parysów zawarli w 2022 roku 22 małżeństw, co odpowiada 5,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

W 2022 roku zarejestrowano 43 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 65 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło dla Gminy Parysów -22. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Gminę Parysów charakteryzuje dodatni przyrost naturalny, który na koniec 2022 roku wyniósł 1. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,24 na 1000 mieszkańców. W 2022 roku urodziło się 43 dzieci, w tym 51,2% dziewczynek i 48,8% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,91 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W tym samym czasie doszło do 42 zgonów, co odpowiada 10,19 zgonom na 1000 mieszkańców. W latach 2018 oraz 2020 odnotowano ujemne przyrosty naturalne.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2018: -1,
- rok 2019: 9,
- rok 2020: 7,
- rok 2021: -21,
- rok 2022: 1.

Urodzenia żywe (ogółem):

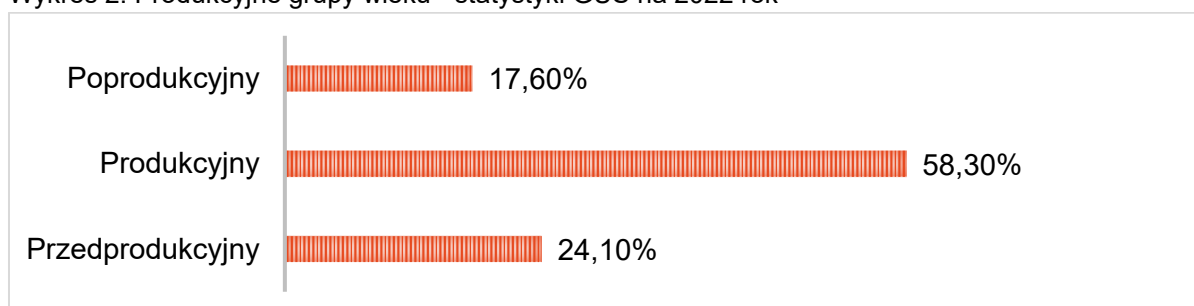
- rok 2018: 55 osób,
- rok 2019: 65 osób,
- rok 2020: 56 osób,
- rok 2021: 44 osoby,
- rok 2022: 34 osoby.

Zgony (ogółem):

- rok 2018: 56 osób,
- rok 2019: 56 osób,
- rok 2020: 49 osób,
- rok 2021: 65 osób,
- rok 2022: 42 osoby.

Dane statystyczne na koniec roku 2022 wskazują, że 58,30% mieszkańców z terenu Gminy Parysów było w wieku produkcyjnym, 24,10% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 17,60% w wieku poprodukcyjnym¹.

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla Gminy Parysów

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

Gmina Parysów jest organem prowadzącym dla 2 publicznych szkół podstawowych: Publicznej Szkoły Podstawowej w Zespole Placówek Oświatowych w Parysowie i Publicznej Szkole Podstawowej w Woli Starogrodzkiej.

Opiekę w zakresie edukacji przedszkolnej gmina realizuje w oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w Publicznym Przedszkolu w Zespole Placówek Oświatowych w Parysowie oraz w punkcie przedszkolnym przy Publicznej Szkole Podstawowej w Woli Starogrodzkiej.

W 2022 roku do przedszkoli uczęszczało 184 dzieci. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym utrzymywała się na podobnym poziomie.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne w latach 2020-2022

Wychowanie przedszkolne	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Publiczne Przedszkole w Zespole Placówek Oświatowych w Parysowie	164 dzieci	162 dzieci	170 dzieci
Punkt Przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej w Woli Starogrodzkiej	23 dzieci	25 dzieci	14 dzieci
Razem	187 dzieci	187 dzieci	184 dzieci

W 2022 roku do 26 oddziałów uczęszczało 388 uczniów. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Parysów funkcjonowały 2 szkoły podstawowe, w których, w 19 oddziałach uczyło się 298 uczniów. W 2022 roku na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 15 uczniów. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba uczniów.

Tabela 4. Liczba uczniów w szkołach w latach 2020-2022

Szkolnictwo	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Placówek Oświatowych w Parysowie	318 uczniów	323 uczniów	331 uczniów
Publiczna Szkoła Podstawowa w Woli Starogrodzkiej	47 uczniów	42 uczniów	57 uczniów
Razem	365 dzieci	365 uczniów	388 uczniów

W 2022 roku w placówkach zatrudnionych było łącznie 75 nauczycieli, w tym: 2 nauczycieli stażystów, 8 kontraktowych, 15 mianowanych i 38 dyplomowanych, zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin 8 nauczycieli i 4 nauczycieli specjalistów oraz 29 pracowników obsługi i administracji.

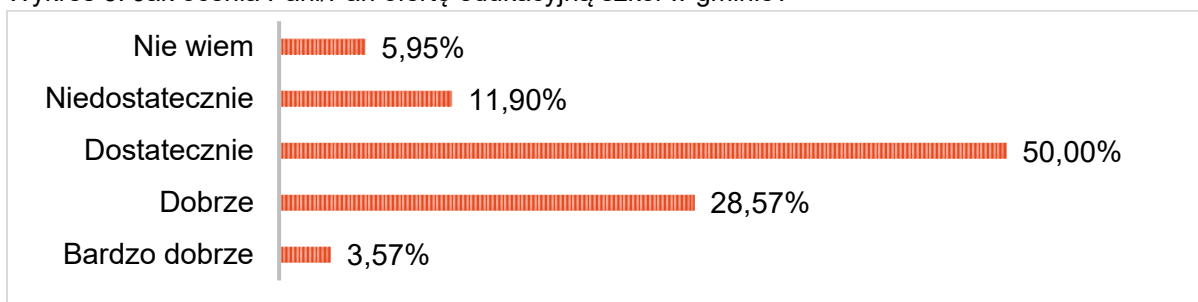
W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 168 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Parysów, w tym: 142 kobiety oraz 26 mężczyzn. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 70,24% ogólnej próby badawczej. Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 84,52% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (52,38%). Ponadto, badani mieszkańcy reprezentowali najczęściej czteroosobowe gospodarstwa domowe.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 60,71% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 10,71% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest wystarczająca. Pozostałe 28,57% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 59,52% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 15,48% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 25,00% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 50,00% ocenił na poziomie dostatecznym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei, 28,57% przyznało, że oferta jest dobra, a 11,90% stwierdziło, iż jest ona niedostateczna. Następnie 3,57% oceniło bardzo dobrze ofertę edukacją gminy. Pozostałe 5,95% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Podsumowując, bez wątpienia istnieje potrzeba rozwoju opieki żłobkowej, co wybrzmiewa dodatkowo w opinii mieszkańców. Mieszkańcy są natomiast najbardziej zadowoleni z opieki przedszkolnej. Ponadto, badani mieszkańcy zwrócili uwagę na zbyt małą ofertę przedszkolną, w tym: brak organizowanych dni typu dzień przedszkolaka, brak teatrzyków i warsztatów oraz brak spotkań z ciekawymi ludźmi.

Opieka Zdrowotna

Na terenie Gminy Parysów nie funkcjonują podmioty lecznicze zarządzane przez Gminę, mieszkańcy korzystają z podmiotu opieki zdrowotnej - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SPES” ul. Książęca w Parysowie.

Przychodnia realizuje bezpłatne świadczenia zdrowotne na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Zapewnia chorym pacjentom, jak i osobom zdrowym, ciągły dostęp do świadczeń zdrowotnych w środowisku zamieszkania. Ponadto w przychodni prowadzony jest punkt szczepień, gabinet zabiegowy, gabinet pielęgniarki środowiskowej i szkolnej. Ponadto, na terenie Gminy Parysów funkcjonuje jeden gabinet stomatologiczny oraz jedna ogólnodostępna apteka.

Według danych z GUS, w 2022 roku udzielono 11 698 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 11 698 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

W 2022 roku dla kobiet w wieku 50-69 lat, które w ciągu ostatnich dwóch lat nie korzystały z bezpłatnej mammografii zostały przeprowadzone bezpłatne badania mammograficzne.

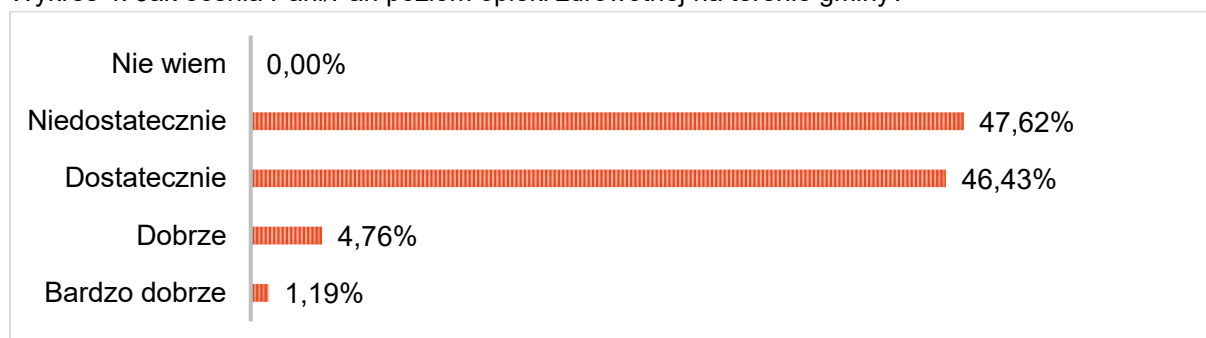
Ponadto, w 2022 roku pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi objęto 6 osób, udzielono 1 225 świadczeń (godzin). Usługi świadczone były nieodpłatnie.

Zarówno proces starzenia się społeczeństwa, jak i coraz powszechniej występujące choroby cywilizacyjne (otyłość, cukrzyca, nadciśnienie, choroby serca), będą miały coraz większy wpływ na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na dostęp do opieki zdrowotnej oraz profilaktyki chorób. Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Parysów występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiami. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

Ponadto, 47,62% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie niedostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 46,43% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dostateczna, a 4,76% ankietowanych przyznało, że oferta w tym zakresie jest dobra. Pozostałe 1,19% oceniło ją jako bardzo dobrą.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Ponadto, kilku mieszkańców zwróciło uwagę na konieczność poszerzenia oferty dostępności do lekarzy specjalistów (min. kardiolog, diabetolog, ginekolog) oraz organizowania festynów profilaktycznych z możliwością wykonania bezpłatnych badań.

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Parysów dba przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Garwolinie, natomiast pośrednio Posterunek Policji w Pilawie, w tym Zespół Prewencji w Parysowie. Ponadto, na terenie Gminy Parysów działa 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w Choinach, Starowoli, Łukówcu, Stodzewie, Kozłowie, Parysowie i Woli Starogrodzkiej. W ramach Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego funkcjonuje jedna jednostka straży tj. OSP Parysów.

Na terenie Gminy Parysów funkcjonuje również młodzieżowa i dziecięca drużyna pożarnicza przy OSP Stodzew.

W 2022 roku w Gminie Parysów stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 53 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 12,85 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Parysów wynosi 79,30% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Parysów najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,92 (wykrywalność 79%) oraz przeciwko mieniu - 4,48 (wykrywalność 50%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,17 (100%), o charakterze gospodarczym - 2,11 (50%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,22 (95%).

Z danych przedstawionych przez Policję wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego.

Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Interwencje	Rok	Liczba interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2020	0
	rok 2021	1
	rok 2022	6
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2020	2
	rok 2021	0
	rok 2022	1
zakłócanie porządku publicznego	rok 2020	19
	rok 2021	20
	rok 2022	8
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Parysów było fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną.

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba przestępstw
kradzież z włamaniem	rok 2020	5
	rok 2021	1
	rok 2022	2
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2020	7
	rok 2021	6
	rok 2022	1
pobicie	rok 2020	2
	rok 2021	3
	rok 2022	0

uszkodzenie mienia	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	2
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	rok 2020	2
	rok 2021	0
	rok 2022	0
kradzież mienia	rok 2020	5
	rok 2021	1
	rok 2022	1
łącznie liczba interwencji przeprowadzonych na terenie Gminy Parysów	rok 2020	441
	rok 2021	432
	rok 2022	370

Kultura

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

Na obszarze Gminy Parysów baza kulturowa jest dość skromna. Brakuje ośrodka, który wypełniałby zadania gminnego ośrodka kultury. Zadania z zakresu kultury wypełnia biblioteka gminna. Ponadto, mieszkańcom udostępniane są świetlice wiejskie oraz remizy Ochotniczych Straży Pożarnych.

W Gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Parysowie. Zadaniem Biblioteki jest odpowiedź na społeczne i kulturowe potrzeby mieszkańców Gminy Parysów.

Biblioteka w zakresie popularyzacji książki prowadzi następujące formy pracy:

- promowanie najnowszych publikacji,
- praca indywidualna z czytelnikiem,
- współpraca ze szkołami,
- udział w seminariach.

Biblioteka samodzielnie oraz we współpracy z Urzędem Gminy, jednostkami organizacyjnymi oraz z placówkami oświatowymi działającymi na terenie Gminy Parysów zrealizowana następujące działania:

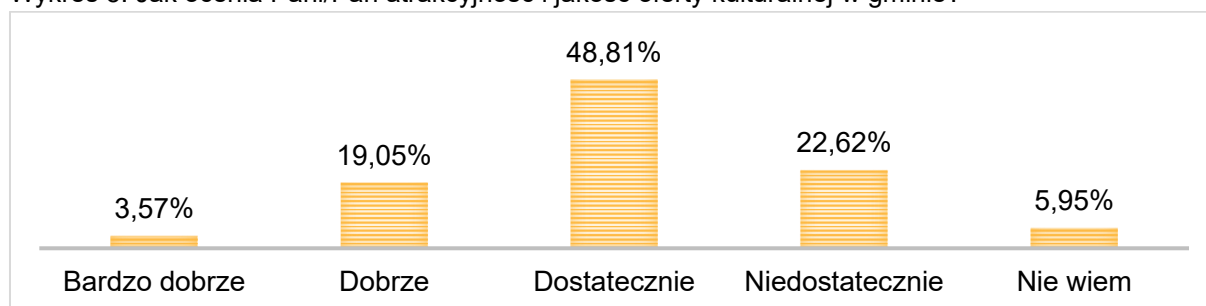
- Ferie w Bibliotece,
- Konkurs Recytatorski,
- Mini dzień Dziecka,
- Wakacje: Muzyczny Wieczorek, Kino plenerowe, warsztaty plastyczne, Widowisko Muzyczne,
- Udział w Narodowym Czytaniu,
- Koncert – Śpiewnik Seweryna Krajewskiego,
- Mikołajki.

Ponadto Biblioteka uczestniczyła w organizacji uroczystości lokalnych tj.: jubileusze, uroczystości patriotyczne oraz dożynki.

Według stanu na 31.12.2022 roku w Bibliotece zarejestrowanych było 412 czytelników. Wypożyczenia książek na zewnątrz i na miejscu ogółem wyniosły 7129 woluminów. W 2022 roku Biblioteka pozyskała 342 woluminy, w tym z zakupu 284.

Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie dostatecznym (48,81%). Z kolei, 22,62% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są niedostateczne, a 19,05% przyznało, iż oferta kulturalna jest dobra. Następnie 3,57% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 5,95% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

W ramach poszerzenia oferty kulturalnej, jako zasadne mieszkańcy wskazali na wprowadzenie do oferty przeglądów filmowych oraz przeglądów muzycznych. Kolejną ważną inicjatywą byłoby wprowadzenie cyklu spotkań z dziećmi, aby wzbogacić ich zainteresowanie książką oraz organizowanie warsztatów i teatryków dla najmłodszych.

Sport, rekreacja i turystyka

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy.

Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznym takim jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe.

Zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu realizowane są na bazie ogólnodostępnych obiektów: boiska sportowego i kompleksu boisk sportowych „Orlik” w Parysowie.

Zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu prowadzone są w ramach pozalekcyjnych zajęć, prowadzonych przez Lokalnego Animatora Sportu oraz realizację zadania publicznego Gminy Parysów z zakresu kultury fizycznej i sportu przez stowarzyszenie – Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Orzeł” Parysów.

W ramach aktywności fizycznej szkoły organizują także wyjazdy na basen oraz konkursy z aktywności fizycznej i sportowej. Lokalne drużyny sportowe osiągają zadowalające wyniki w organizowanych zawodach sportowych, zarówno na szczeblu międzygminnym, powiatowym czy wojewódzkim.

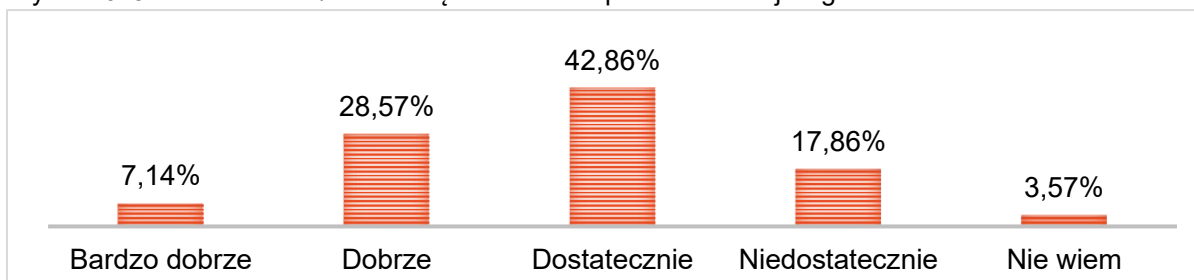
Na terenie gminy działają 3 Kluby Sportowe:

- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Orzeł” Parysów,
- Ludowe Zespoły Sportowe w Woli Starogrodzkiej,
- Klub Sportowy Turyści Choiny.

Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 42,86% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym. Z kolei, 28,57% uznało, że zasoby są dobre, natomiast 17,86% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie

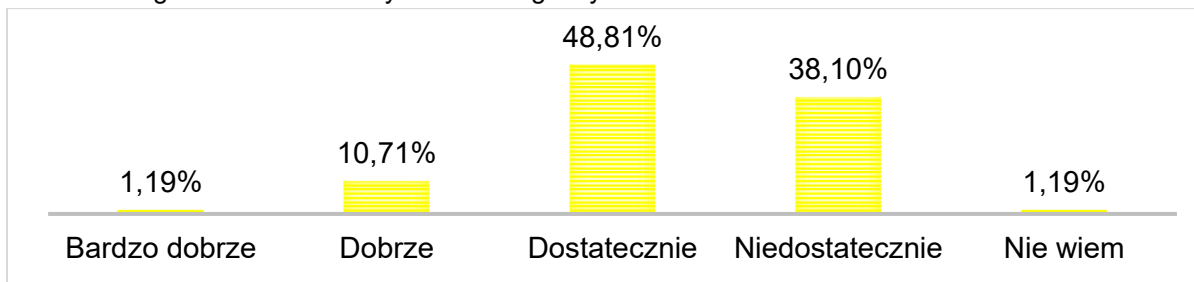
gminy jest niedostateczna. Kolejno 7,14% oceniło tą ofertę bardzo dobrze, a pozostałe 3,57% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?

Ponadto, 48,81% ankietowanych mieszkańców oceniło dostatecznie działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 38,10% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest niedostateczna, a 10,71% stwierdziło, iż jest ona dobra. Następnie 1,19% uznało, że działania gminy w tym zakresie są bardzo dobre i tyle samo nie wyraziło jednoznacznej opinii.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

W zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy wskazano przede wszystkim na organizację wycieczek, wyjść oraz spotkań dla dzieci i młodzieży.

Potencjalne warunki do rekreacji posiadają miejscowości Górki-Kolonia i Kozłów.

Na obszarze Gminy Parysów znajduje się jeden pomnik przyrody. Jest to drzewo – topola kanadyjska, która rośnie w miejscowości Kozłów.

Do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Parysów wchodzi 58 zabytków nieruchomych. W wojewódzkiej ewidencji zabytków wpisane zostały zabytki tj.:

- wiatrak koźlak w Parysowie,
- Kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP,
- Kościół z późnorenesansowym ołtarzem z I połowy XVII wieku oraz namalowanym na desce obrazem Matki Boskiej Parysowskiej z I połowy XVIII wieku w Parysowie,
- Kaplica cmentarna p.w. św. Rocha, Cmentarz rzym.-kat. (stara część),
- Cmentarz rzymskokatolicki w Parysowie,
- Grodzisko wczesnośredniowieczne tzw. „Góra Bony” lub „Kopiec”.

Grodzisko stożkowane w Kozłowie jest jednym z najlepiej zachowanych założeń obronnych z terenu Mazowsza i stanowi wyraźną dominantę w krajobrazie. Grodzisko o lokalnej nazwie „Góra Bony” znajduje się na wschodnim krańcu wsi tuż drodze.

Co więcej, z licznych niegdyś na terenie gminy zabytków techniki, jak: młyny, wiatraki, gorzelnie, kuźnie, do dnia dzisiejszego zachowało się niewiele. Unikatowym obiektem w tej grupie zabytków, jest wiatrak koźlak w Parysowie.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2022, w Gminie Parysów pracowały 1 774 osoby w gospodarce narodowej, w tym: 821 kobiet oraz 953 mężczyzn. W 2022 roku na terenie Gminy Parysów na 1000 mieszkańców pracowały 432 osoby.

Tabela 7. Liczba osób pracujących w latach 2018-2022

Liczba osób pracujących	
pracujący ogółem	
rok 2018	151 osób
rok 2019	152 osoby
rok 2020	154 osoby
rok 2021	172 osoby
rok 2022*	1 774 osoby
pracujące kobiety	
rok 2018	133 kobiety
rok 2019	135 kobiet
rok 2020	126 kobiet
rok 2021	138 kobiet
rok 2022*	821 kobiet
pracujący mężczyźni	
rok 2018	18 mężczyzn
rok 2019	17 mężczyzn
rok 2020	28 mężczyzn
rok 2021	34 mężczyzn
rok 2022*	953 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

* Pracujący w gospodarce narodowej wg płci (dane GUS)

W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Parysów wynosiło 5 700,38 PLN, co odpowiada 85,00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Ponadto, w 2022 roku 25,1% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Parysów pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 32,7% w przemyśle i budownictwie, a 16,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,7% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Co więcej, 1 czerwca 2021 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie rozpoczął realizację projektu pt. „Program aktywizacji społecznej i zawodowej w Gminie Parysów”. Inicjatywa skierowana była do 40 mieszkańców z terenu Gminy Parysów zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym 9 osób z niepełnosprawnościami, korzystających lub kwalifikujących się do objęcia wsparciem pomocy społecznej. W ramach projektu uczestnicy wzięli udział w pakiecie usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym oraz zawodowym.

Każda osoba objęta wsparciem w projekcie weźmie udział w pakiecie usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym tj.:

- treningu integracji emocjonalnej,
- treningu kompetencji życiowych,
- treningu kompetencji społecznych/postaw przedsiębiorczych,
- warsztatach nowych technologii,
- indywidualnym wsparciu zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami.

W ramach usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym przewidziane było uczestnictwo w: indywidualnym doradztwie zawodowym, szkoleniu/ kursie zawodowym dla 20 UP (wraz z stypendium szkoleniowym i niezbędnymi składkami), 6-miesięcznym stażu zawodowym dla 6 UP.

Gospodarka

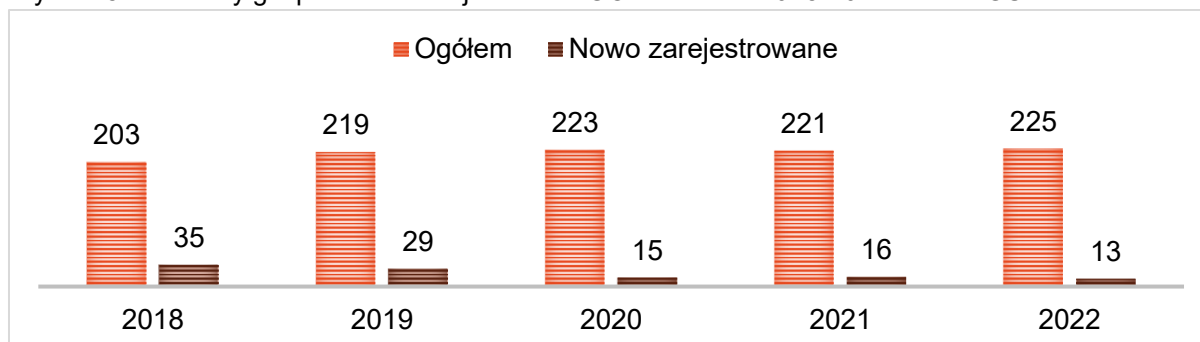
W Gminie Parysów w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 225 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 187 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 13 nowych podmiotów, a 11 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najczęściej (35) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (11) w roku 2011. W tym samym okresie najczęściej (20) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2017 roku, najmniej (7) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2013 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Parysów najczęściej (7) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (221) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. 0,9% (2) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 29,8% (67) podmiotów, a 69,3% (156) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Parysów najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (33,7%) oraz budownictwo (24,1%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS

Według danych z raportu systemu CEIDG wynika, że najwięcej przedsiębiorców na terenie Gminy Parysów zamieszkuje w miejscowości Parysów.

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska

Według danych GUS, zasoby mieszkaniowe Gminy Parysów na koniec 2022 roku szacowane były na 1 354 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 127 888 m². Jak widać w tabeli, baza mieszkaniowa nieznacznie rośnie z roku na rok, a więc sytuacja mieszkaniowa w gminie sukcesywnie ulega polepszeniu.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe	2020 rok	2021 rok	2022 rok
mieszkania	1 328	1 333	1 354
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	124 040	124 908	127 888

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkaniowy zasób gminy tworzą 4 mieszkania komunalne. Łączna powierzchnia użytkowa lokali wynosi 243,05 m². Stan techniczny lokali mieszkalnych jest dobry.

W najbliższym czasie nie przewiduje się wzrostu liczby lokali mieszkalnych. Zmiana istniejącego stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy może nastąpić tylko i wyłącznie poprzez zaangażowanie nakładów finansowych na jego poprawę, tj. na konserwację, remonty i modernizację budynków oraz lokali mieszkalnych.

Na terenie Gminy Parysów funkcjonuje system zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Woda pobierana jest z dwóch ujęć znajdujących się w Parysowie i w Woli Starogrodzkiej.

Ponadto, na terenie Gminy Parysów funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, zlokalizowana w miejscowości Parysów. Sieć kanalizacyjna w gminie jest słabo rozwinięta. Liczba czynnych przyłączy kanalizacyjnych na koniec 2022 roku wynosiła 287.

Co więcej, na terenie Gminy Parysów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Odpady komunalne (zmieszane i segregowane) odbierane są od właścicieli nieruchomości zgodnie z przyjętym i podanym do informacji publicznej harmonogramem.

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 mm Puławy – Warszawa. Do sieci podłączonych jest 6 miejscowości: Parysów, Choiny, Stodzew, Starowola, Kozłów, Poschła.

Na terenie Gminy Parysów nie funkcjonują większe instalacje, w których wykorzystywane są odnawialne źródła energii. Gmina, z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze ma ograniczone możliwości stosowania OZE.

Co więcej, na obszarze Gminy wdrażane są również ustalenia zawarte w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Parysów na lata 2009-2032. Gmina wspiera aktywnie właścicieli nieruchomości w realizacji powyższych działań. W 2022 roku na podstawie przekazanych informacji przez mieszkańców odebrano i unieszkodliwiono 96,995 ton tych wyrobów

Organizacje pozarządowe

Działalność organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Wiele dziedzin życia społecznego nie mogłaby funkcjonować bez aktywności obywatelskiej przejawiającej się w wielu ważnych inicjatywach. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Parysów.

W 2022 roku współpraca Gminy Parysów z organizacjami pozarządowymi (stowarzyszeniami) prowadzona była w oparciu o obowiązujący roczny „Program współpracy Gminy Parysów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022”.

W ostatnim czasie w Gminie Parysów nastąpiło ożywienie działalności Kół Gospodyń Wiejskich. W roku 2022 w gminie funkcjonowało 7 Kół Gospodyń Wiejskich zarejestrowanych jako stowarzyszenia w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Woli Starogrodzkiej „Wolanka”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Paryżanki” w Parysowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Łukówcu,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Choineczki” w Choinach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Starowoli „Starowolanki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Poschłej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PARYSÓW

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Parysów. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Parysów

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	3,96
narkomania	3,05
wzrost przestępczości	2,98
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,04
bezrobocie	3,47
ubóstwo	3,39
przemoc	3,51
uzależnienia behawioralne	3,17

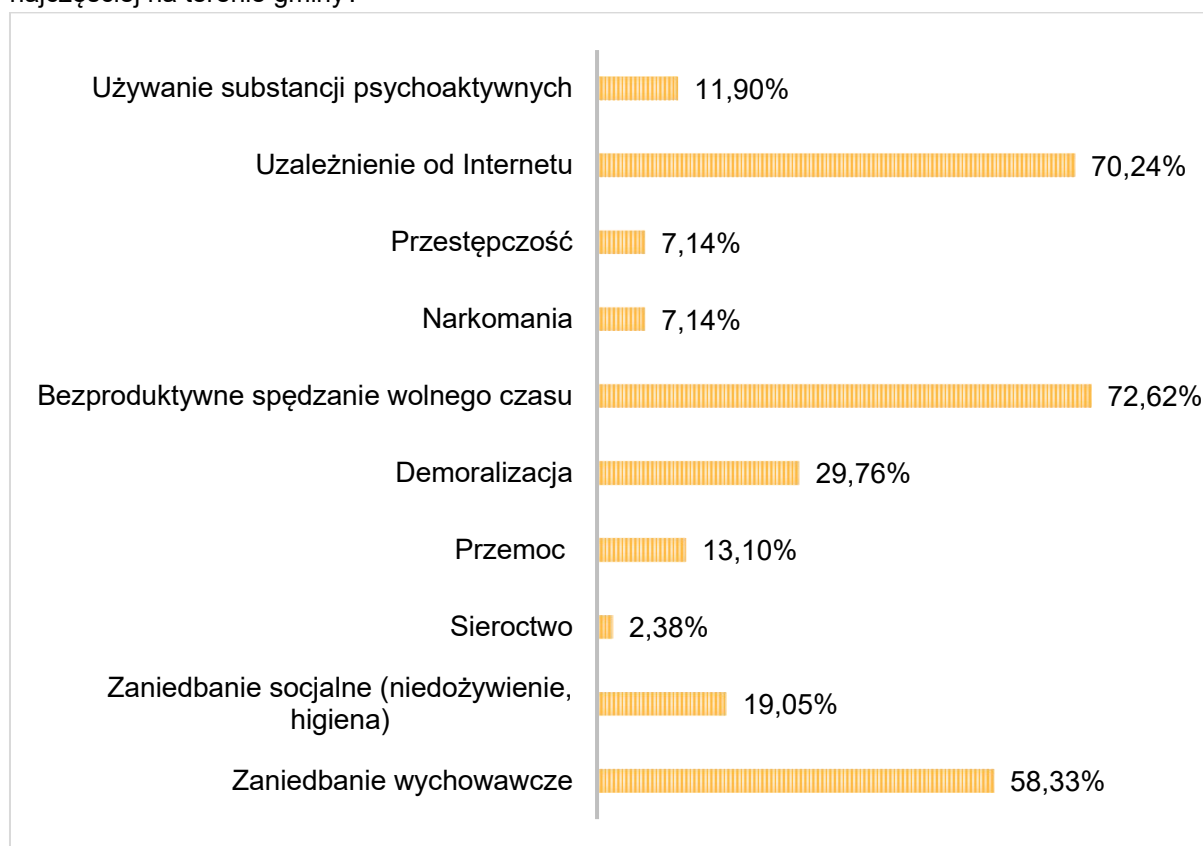
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,96. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Parysów okazały się: problem przemocy, problem bezrobocia oraz problem ubóstwa. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Mieszkańcy mogli również wskazać inne najważniejsze problemy w ich

środowisku. Wśród nich znalazły się: inflacja oraz miejscowy plan zagospodarowania, który utrudnia życie młodym osobom.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie Gminy Parysów w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, wskazane przez 72,62% badanych mieszkańców. Kolejno 70,24% przyznało, iż jest to uzależnienie od Internetu, a 58,33% wskazało na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 29,76% dostrzega demoralizację, a 19,05% wskazało na zaniedbanie socjalne. Kolejno 13,10% wskazało na przemoc, 11,90% na używanie substancji psychoaktywnych, 7,14% na narkomanię i przestępczość, a 2,38% na sieroctwo.

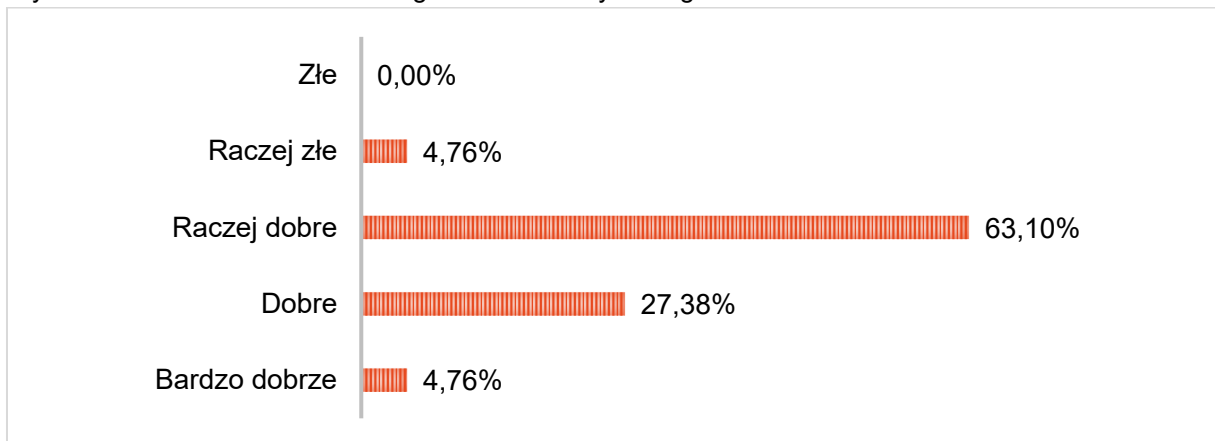
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 63,10% badanych respondentów. Następnie 27,38% oceniło je jako dobre, a 4,76% jako bardzo dobre i tyle samo przyznało, iż są one raczej złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak, 51,19% przyznało, iż jest dobra. Kolejno 38,10% zaznaczyło, iż jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła. Z kolei, 5,95% przyznało, iż jest bardzo dobra. Pozostałe 4,76% oceniło ją, jako złą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W PARYSOWIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie realizuje zadania wynikające m. in. z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych jak również koordynuje rozwiązywanie różnorodnych problemów społecznych na terenie Gminy Parysów. Oferta GOPS skierowana jest do mieszkańców, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

W wykonywaniu zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi, społecznymi, stowarzyszeniami znajdującymi się na naszym terenie oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

W 2022 roku kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej liczyła 7 osób w tym: kadra kierownicza (1 osoba), starszy specjalista pracy socjalnej (1 osoba), specjalista pracy socjalnej (1 osoba), pracownik socjalny (1 osoba) oraz pozostali pracownicy (3 osoby).

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów uzależnień.

Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2020	91
	rok 2021	91
	rok 2022	76
liczba osób w rodzinach	rok 2020	256
	rok 2021	250
	rok 2022	200
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	rok 2020	5
	rok 2021	5
	rok 2022	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne – choć liczba osób korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele osób korzysta ze świadczeń niepieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Tabela 11. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba osób
świadczenia pieniężne	rok 2020	238
	rok 2021	206
	rok 2022	156
świadczenia niepieniężne	rok 2020	213
	rok 2021	195
	rok 2022	154
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2020	323
	rok 2021	302
	rok 2022	241
usługi opiekuńcze	rok 2020	15
	rok 2021	7
	rok 2022	2
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2020	9
	rok 2021	9
	rok 2022	10

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Parysowie w 2022 roku była długotrwała lub ciężka choroba, a kolejno bezrobocie, niepełnosprawność oraz ubóstwo.

Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba rodzin
niepełnosprawność	rok 2020	32
	rok 2021	32
	rok 2022	28
bezrobocie	rok 2020	42
	rok 2021	34
	rok 2022	38

osoby dotknięte klęską żywiołową	rok 2020	0
	rok 2021	2
	rok 2022	2
ubóstwo	rok 2020	37
	rok 2021	29
	rok 2022	19
bezradność opiekuńczo-wychowawcza	rok 2020	13
	rok 2021	10
	rok 2022	4
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2020	49
	rok 2021	44
	rok 2022	42
przemoc domowa	rok 2020	3
	rok 2021	1
	rok 2022	0
alkoholizm	rok 2020	5
	rok 2021	5
	rok 2022	2
narkomania	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
bezdomność	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	2
ochrona macierzyństwa	rok 2020	28
	rok 2021	26
	rok 2022	17
trudności w przygotowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	rok 2020	1
	rok 2021	1
	rok 2022	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Parysowie, w którym wzięło udział 5 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród

najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu Gminy Parysów pracownicy GOPS najczęściej wymieniali nieporadność życiową, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, a kolejno niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno- prawnego. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na alkoholizm oraz przemoc domową.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają konflikty ze współmałżonkiem/partnerem, a kolejno problemy zdrowotne w rodzinie, problemy finansowe oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Pojawiła się również pojedyncza odpowiedź wskazująca na bezrobocie.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w Gminie Parysów zarejestrowanych było 126 osób bezrobotnych, w tym: 60 kobiet oraz 66 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2020 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wzrosła, natomiast od 2021 roku zaobserwowano spadek. W 2021 roku odnotowano największą liczbę osób długotrwale bezrobotnych.

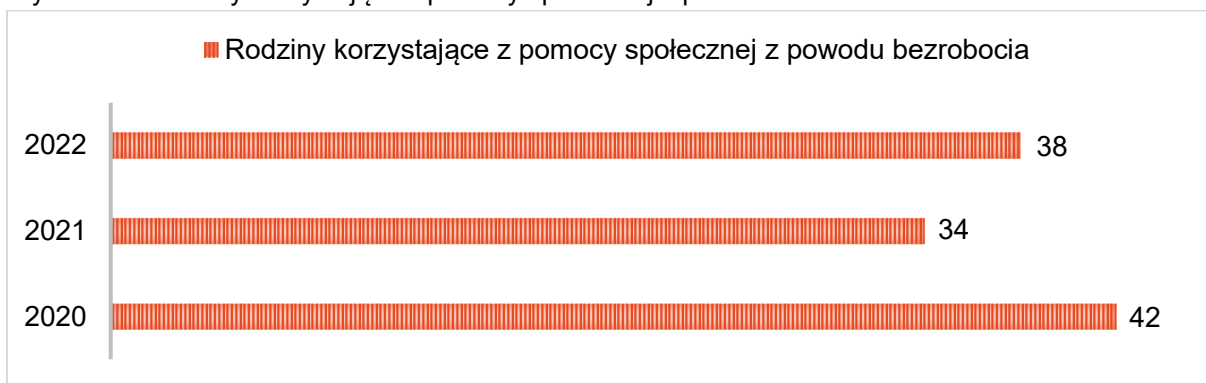
Tabela 13. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2018	124 osoby
rok 2019	137 osób
rok 2020	169 osób
rok 2021	160 osób
rok 2022	126 osób
kobiety	
rok 2018	60 kobiet
rok 2019	63 kobiety
rok 2020	83 kobiety
rok 2021	81 kobiet
rok 2022	60 kobiet
mężczyźni	
rok 2018	64 mężczyzn
rok 2019	74 mężczyzn
rok 2020	86 mężczyzn
rok 2021	79 mężczyzn
rok 2022	66 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2018	66 osób
rok 2019	71 osób
rok 2020	101 osób
rok 2021	107 osób
rok 2022	74 osoby

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Parysów wynosiło w 2022 roku 10,3% (10,3% wśród kobiet i 10,3% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego (4,2%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,2%).

Zgodnie z danymi GOPS w Parysowie, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w 2021 roku była najniższa, biorąc pod uwagę badane ostatnie 3 lata.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Bezdomność

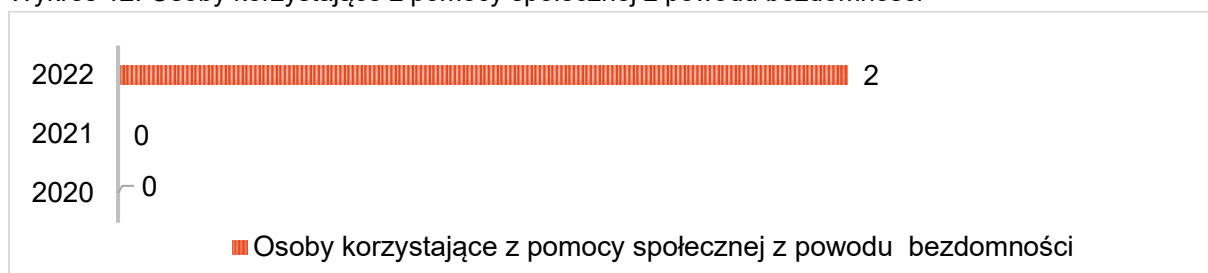
Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastrocza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania³.

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Bezdomność w Gminie Parysów jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie.

Zgodnie z danymi GOPS w Parysowie, z pomocy społecznej z powodu bezdomności w 2022 roku korzystały dwie osoby.

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

³ Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Badania CBOS na rok 2019 pokazują, że ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%). W stosunku do badania z 2010 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek deklarujących częste picie (z 11% do 8%), a nieco więcej ubyło całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Wzrósł więc udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%). Odsetek ten jest obecnie najwyższy, odkąd monitorujemy tę kwestię⁴.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Parysów wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 44,05% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 25,00% uważa, iż jest to problem powszechny. Z kolei, 27,38% uważa, że są to nieliczne przypadki. Następnie 1,19% uznało, iż ten problem nie występuje na terenie gminy, a pozostałe 2,38% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

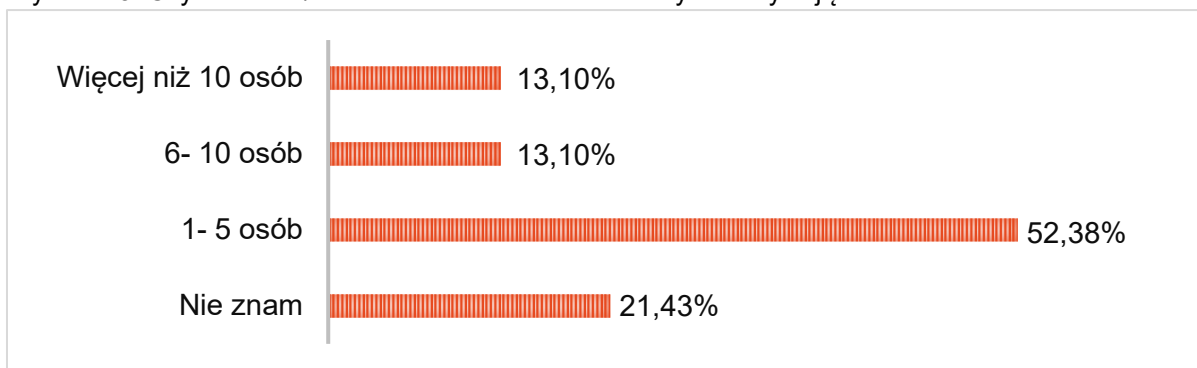
Warto zaznaczyć, iż 59,52% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.

Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 78,57% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 52,38% do 5 takich osób, 13,10% od 6 do 10 takich osób i tyle samo zna powyżej 10

⁴ CBOS, Konsumpcja alkoholu w Polsce, Warszawa 2019

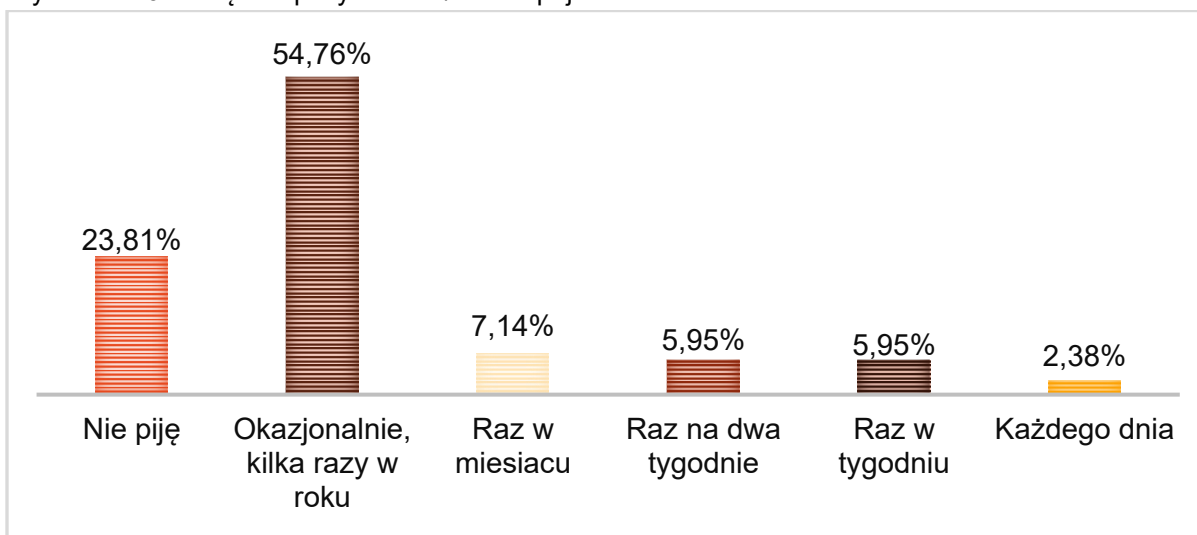
takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 21,43% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Parysów, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najlichniesza grupa ankietowanych tj. 52,76% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 23,81% zadeklarowało abstynencję. Następnie 7,14% przyznało, iż ma to miejsce raz w miesiącu, a 5,95% spożywa alkohol raz na dwa tygodnie i tyle samo spożywa alkohol raz w tygodniu. Kolejno 2,38% spożywa alkohol każdego dnia. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Ponadto, 48,81% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 14,29% badanych było

świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Z kolei, łącznie 21,43% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 25,00% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a kolejno na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozostałe 75,00% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Parysów.

Z pozyskanych danych wynika, iż 20,69% uczniów klas piątych i szóstych oraz 11,11% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Warto zaznaczyć, iż 37,50% klas siódmych i ósmych spożywało alkohol za namową osób trzecich. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż na przestrzeni lat 2020-2022 liczba wniosków o leczenie odwykowe utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2021 roku przeprowadzono najwięcej rozmów motywujących. Co więcej, członkowie komisji brali corocznie udział w szkoleniach.

Tabela 14. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia GKRPA (ogółem)	rok 2020	4
	rok 2021	4
	rok 2022	4
wystosowanie pisma do stawienia się na rozmowę	rok 2020	24
	rok 2021	54
	rok 2022	15
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2020	7
	rok 2021	12
	rok 2022	8
wnioski o leczenie odwykowe, wnioski z Policji o wszczęcie postępowania zmierzającego do ustalenia czy osoba jest uzależniona	rok 2020	23
	rok 2021	21
	rok 2022	22
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2020	0
	rok 2021	5
	rok 2022	3
wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2020	3
	rok 2021	3
	rok 2022	2
szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	rok 2020	3
	rok 2021	2
	rok 2022	2

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą, osób uzależnionych i współuzależnionych oraz członków ich rodzin

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Parysowie w 2022 roku czynny był dwa razy w miesiącu w budynku Gminnej Biblioteki Publicznej, gdzie dyżur pełnił psychoterapeuta, specjalista terapii uzależnień.

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu, w tym liczba rodzin z problemem alkoholowym.

Tabela 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	Rok	Liczba
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	rok 2020	27
	rok 2021	31
	rok 2022	54
rodziny z problemem alkoholowym	rok 2020	-
	rok 2021	11
	rok 2022	13

Ponadto, GKRPA finansuje funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego, która działa zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

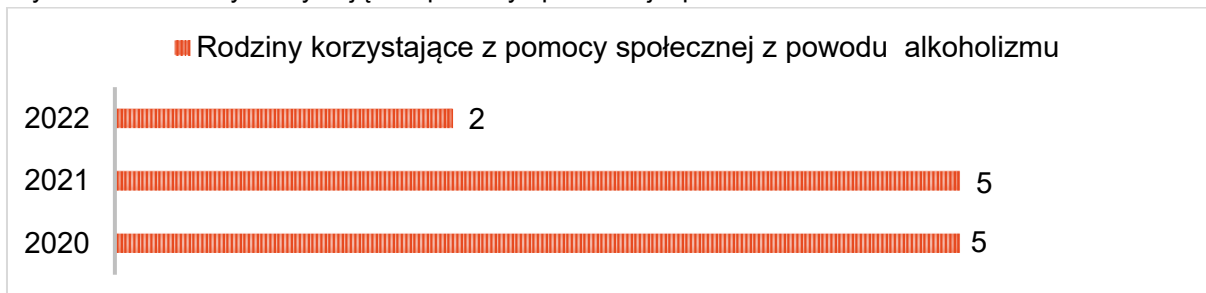
Placówka Wsparcia Dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi i innymi podmiotami pomagającymi dziecku i rodzinie na terenie Gminy Parysów. Dzieci i młodzież uczęszczająca do Placówki Wsparcia Dziennego w Parysowie pochodzi głównie z rodzin dysfunkcyjnych oraz rodzin, które nie są w stanie zapewnić im w pełni podstawowych potrzeb. Pobyt dziecka w placówce jest nieodpłatny, a uczestnictwo odbywa się na zasadach dobrowolności. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy udział w zajęciach organizowanych przez placówkę jest obligatoryjny z uwagi na postanowienie Sądu.

Placówka Wsparcia Dziennego:

- liczba dzieci w placówce – 15 dzieci, w tym z rodzin alkoholowych – 10 dzieci,
- liczba wychowawców – 1 osoba.

Zgodnie z danymi GOPS w Parysowie, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁵.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Parysów, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 61,90% badanych mieszkańców. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (64,29%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (94,05%).

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się 4,76% badanych, potwierdzając kilkukrotny kontakt. Pozostałe 95,24% badanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało po tego typu substancje psychoaktywne.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznało się 12,50% uczniów klas siódmych i ósmych.

Idąc dalej, należy zaznaczyć, iż wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Ponadto, 2,78% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki.

⁵ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Ponadto, 4,17% uczniów klas starszych przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze. Co więcej, 2,78% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Do używania tego typu substancji przyznało się 4,17% uczniów klas siódmych i ósmych.

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia.⁶

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu” (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Chociaż dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nałogowe korzystanie z telefonu wskazane przez 27,59%, a kolejno nadmierne korzystanie z Internetu wskazane przez 13,79% oraz nadmierne korzystanie z gier komputerowych (10,34%).

⁶ Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

Z kolei, 9,72% uczniów klas siódmych i ósmych mierzy się z nadmiernym korzystaniem z Internetu, czyli siecizolizmem. Idąc dalej, 8,33% przyznało, iż dotyczy ich nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego. Następnie 6,94% przyznało, że nadmierne korzysta z gier komputerowych.

Wielu rodziców zadaje sobie pytanie, czy ich nastoletnie dzieci mogą uzależnić się od komputera lub innych czynności. Czy takie niepokojące zjawiska mogą zagrozić zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci? Do niedawna uważano, że można się uzależnić tylko od substancji psychoaktywnych, a więc od alkoholu, tytoniu, leków i narkotyków. Okazuje się jednak, że w dobie nowoczesnych technologii informatycznych dorastające dzieci są coraz bardziej narażone na inne zagrożenia, które określa się jako uzależnienie od czynności lub uzależnienie behawioralne.

Zapytano więc rodziców, czy zauważyli u swojego dziecka problemy związane z uzależnieniami od czynności. W wyniku odpowiedzi okazało się, iż największy odsetek badanych rodziców tj. 16,85% wskazał, iż ich dzieci najczęściej dotyczy problem fonoholizmu, czyli nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Kolejno 14,61% respondentów zauważyło u swoich dzieci problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych, a 12,36% problem nadmiernego korzystania z Internetu.

Również badani nauczyciele wskazywali najczęściej, że ich uczniów dotyczy problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Taką odpowiedź wybrało 85,71% respondentów. Kolejno wskazali na problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych oraz problem nadmiernego korzystania z Internetu.

Zarówno badani rodzice, jak i badani nauczyciele najczęściej oceniali swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych jako dobrą. Ponadto, 35,71% badanych nauczycieli przyznało, iż chcieliby uczestniczyć w szkoleniach poświęconych tematyce uzależnień behawioralnych.

Również najważniejszym problemem wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy okazał się problem nadmiernego korzystania z telefonu komórkowego (fonoholizm). Taką odpowiedź wskazało 50,00% badanych mieszkańców. Kolejno 42,86% mierzy

się z nadmiernym korzystaniem z Internetu, a 22,62% przyznało, że dotyczy ich pracoholizm (uzależnienie od pracy). Pozostałe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	22,62%
nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	50,00%
nadmiernym korzystaniem z Internetu	42,86%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	13,10%
hazardem	2,38%
nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	10,71%
nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	10,71%
obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	7,14%

Ponadto, 46,43% badanych mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych. Kolejno 22,62% przyznało, iż jest ona dobra i tyle samo stwierdziło, że ich wiedza w tym zakresie jest niedostateczna. Następnie 3,57% przyznało, iż posiada bardzo dobrą wiedzę w tym temacie, a pozostałe 4,76% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Na terenie Gminy Parysów dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa. Przede wszystkim zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego na przestrzeni ostatnich lat. Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wymusza na władzach samorządowych podejmowanie działań zmierzających do redukcji jego skutków.

Tabela 17. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
ogółem:	
rok 2018	4 105 osób
rok 2019	4 128 osób
rok 2020	4 141 osób
rok 2021	4 131 osób
rok 2022	4 106 osób
osoby w wieku 0-17 lat:	
rok 2018	962 osoby
rok 2019	982 osoby
rok 2020	1 012 osób
rok 2021	1 015 osób
rok 2022	989 osób
osoby w wieku 18-59 lat:	
rok 2018	2 327 osób
rok 2019	2 319 osób
rok 2020	2 280 osób
rok 2021	2 277 osób
rok 2022	2 274 osoby

osoby w wieku 60 lat i więcej:	
rok 2018	816 osób
rok 2019	827 osób
rok 2020	849 osób
rok 2021	839 osób
rok 2022	843 osoby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

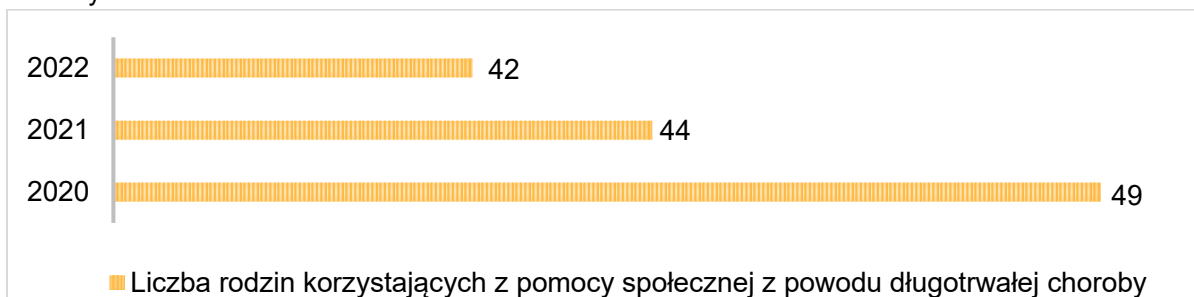
Zgodnie z danymi GOPS w Parysowie, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Parysowie

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Parysów:

Gmina Parysów w 2021 roku w ramach zadania publicznego utworzyła i wyposażyla **Klub „Senior+”**. Poprzez utworzenie Klubu „Senior+” osobom starszym z terenu Gminy Parysów została udostępniona infrastruktura pozwalająca na aktywne spędzanie czasu wolnego, aktywizację i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

Utworzenie Klubu „Senior+” przyniosło Gminie Parysów wymierne rezultaty w postaci nowego miejsca świadczenia usług społecznych na rzecz osób starszych, udostępnienia nieaktywnym zawodowo mieszkańcom gminy w wieku 60+, w pełni wyposażonego lokalu, służącego aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Efektywność ekonomiczna inwestycji została osiągnięta poprzez racjonalne i gospodarne wykorzystanie środków pochodzących z dotacji i środków własnych gminy, które służy uzyskaniu jak najlepszego efektu końcowego, czyli utworzonej infrastruktury Klubu „Senior+”. Efektem niewymiernym inwestycji jest wzrost jakości życia osób starszych, zwiększenie aktywności społecznej seniorów oraz ich udziału w życiu społecznym, przy jednoczesnym zmniejszeniu poczucia izolacji, nieprzydatności i marginalizacji.

Ponadto, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie realizował projekt pt. **„CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE PARYSÓW”**.

Projekt skierowany był do mieszkańców i mieszkank Gminy Parysów, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osób w wieku poprodukcyjnym oraz osób z niepełnosprawnościami.

Celem projektu jest poprawa jakości życia 25 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu poprzez realizację zindywidualizowanego wsparcia zwiększającego dostęp do usług społecznych, w tym:

- 15 miejsc opieki w Klubie Wsparcia Seniora, w którym odbywają się: usługi konsultacji psychologicznych, zajęcia rozwijające zainteresowania pasje, zajęcia usprawniające ruchowo, warsztaty edukacyjne, spotkania oraz wykłady profilaktyczne;
- 5 miejsc świadczenia usług opiekuńczych / usług specjalistycznych w miejscu zamieszkania dla 10 osób (rehabilitacja, usługi pielęgniarstwa oraz wsparcie psychologiczne).

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022

Zakres w Gminie Parysów obejmował 15 osób z niepełnosprawnością, w tym 3 dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem łącznie ze wskazaniem stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Garwolinie dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia

zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców⁷.

⁷ Powiatowy Urząd Pracy w Garwolinie - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

Tabela 18. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Uprawnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia. • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.
---	--

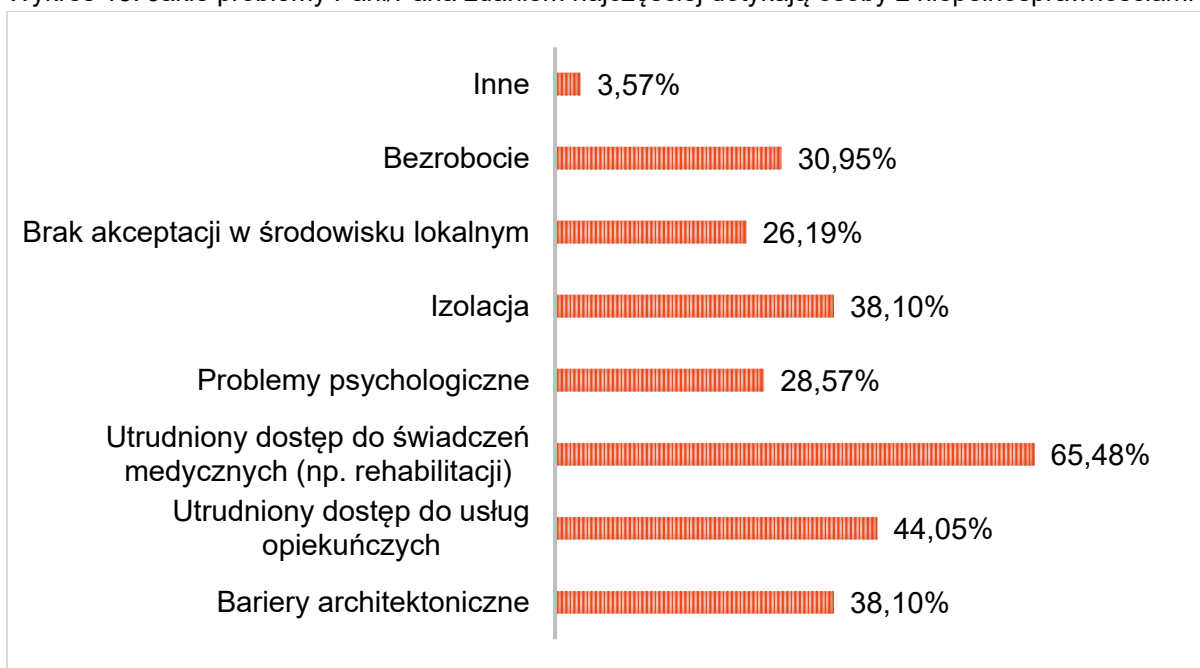
Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na brak środków finansowych, brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji, brak zajęć dla osób z niepełnosprawnościami oraz brak integracji z innymi osobami. Według łącznie 50,00% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, natomiast pozostałe 50,00% nie wyraziło swojej opinii w tym zakresie.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej samotność, izolację, brak kontaktów z rodzinami oraz brak pomocy ze strony najbliższej rodziny, utratę poczucia bezpieczeństwa i wynikająca z niej niemożność podejmowania samodzielnych decyzji oraz utrudniony dostęp do lekarzy oraz rehabilitacji. Według łącznie 50,00% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca. Z kolei, 25,00% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 25,00% nie wyraziło swojej opinii w tym zakresie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Parysów wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 65,48% badanych wskazało na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji), a 44,05% wskazało na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych. Następnie 38,10% wskazało na izolację

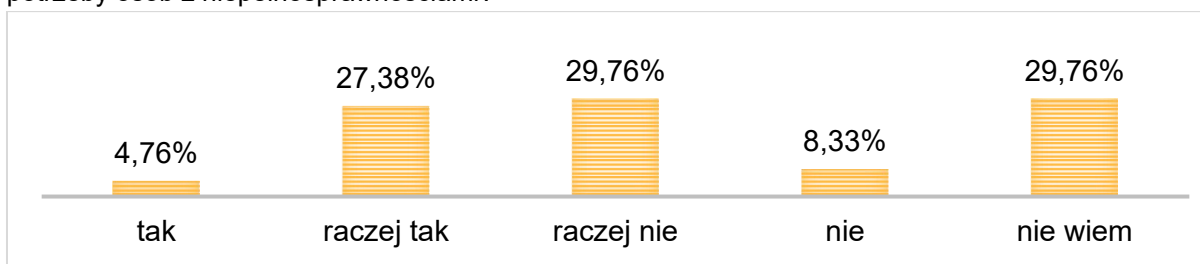
i tyle samo wskazało na bariery architektoniczne. Z kolei, 30,95% wskazało na bezrobocie, 28,57% na problemy psychologiczne, a 26,19% na brak akceptacji w środowisku lokalnym. Kolejno 3,57% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania oraz przyznało, iż problemem jest brak rozpowszechniania odpowiednich informacji. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?

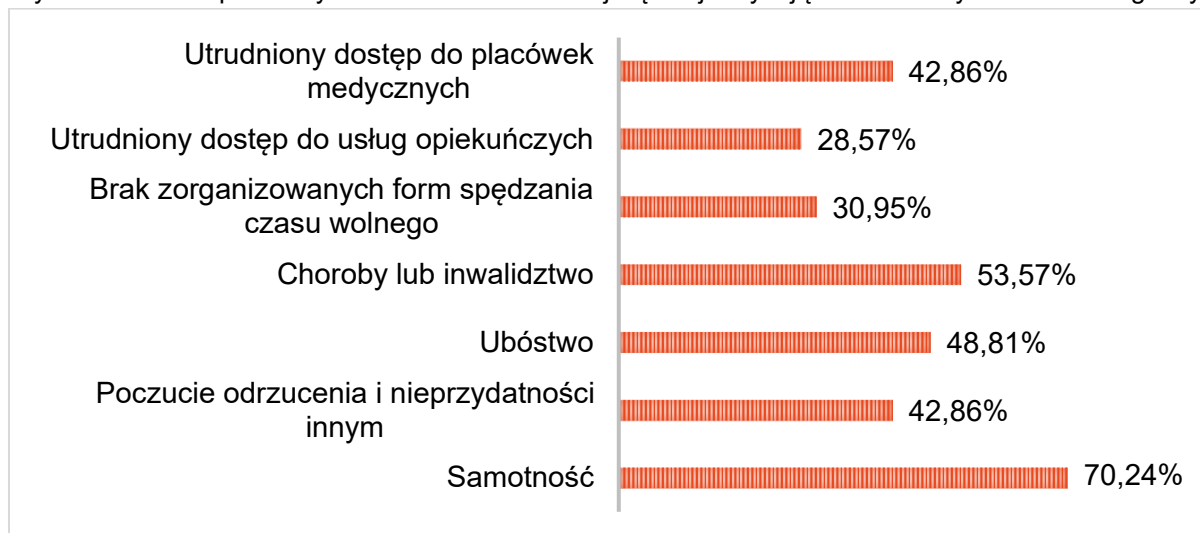
Ponadto, łącznie 38,09% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a łącznie 32,14% stwierdziło, iż takie potrzeby są uwzględniane. Pozostałe 29,76% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

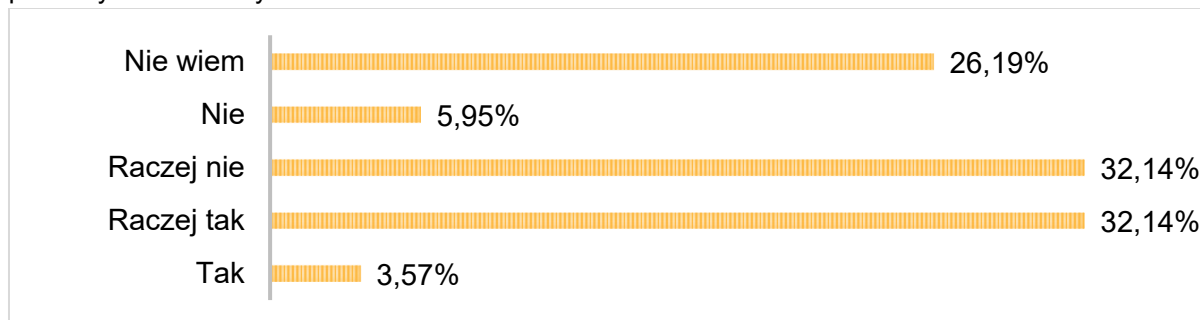
Poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (70,24%) choroby lub inwalidztwo (53,57%), ubóstwo (48,81%), poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (42,86%) oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych (42,86%). Zwrócono również uwagę na brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (30,95%) oraz na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (28,57%). Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?

Ponadto, łącznie 38,09% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Parysów nie uwzględniają potrzeb osób starszych. Z kolei, łącznie 35,71% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 26,19% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczane, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

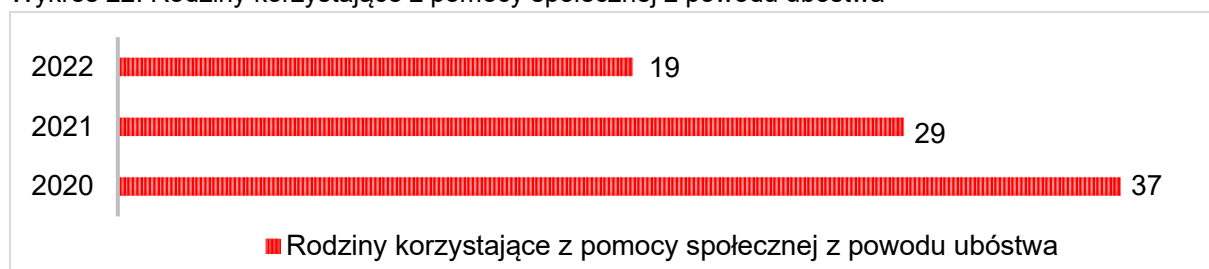
Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. W ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” realizowane w 2022 roku działania dotyczyły w szczególności zapewnienia pomocy w zakresie dożywiania. Ponadto, świadczenie pieniężne na zakup żywności przyznano osobom i rodzinom, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym. W ramach tej formy pomocy w/w osobom przyznano 162 świadczeń dla 42 osób.

Zgodnie z danymi GOPS w Parysowie, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Gminy Parysowie zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat do wycieczek szkolnych). Z pozyskanych danych wynika, iż w szkołach jest wielu uczniów, którzy potrzebują takiego wsparcia. Taką odpowiedź wskazało 57,14% ankietowanych. Natomiast 28,57% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 14,29% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka⁸.

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

⁸ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

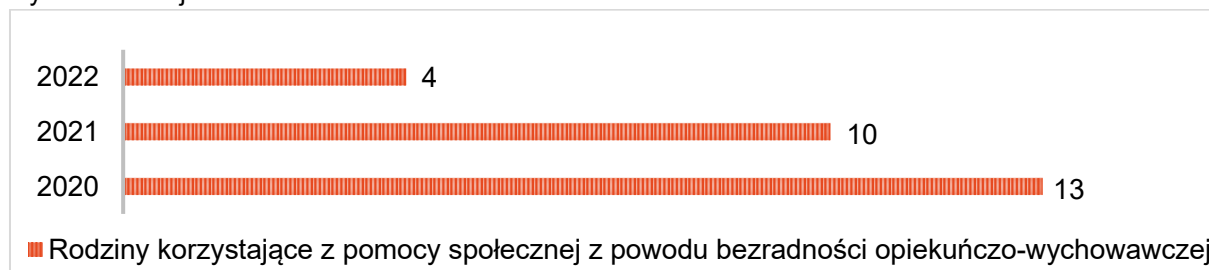
Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. Asystent rodziny pełni ważną rolę w systemie wspierania rodziny. Niezależnie od pracowników socjalnych, asystent rodziny zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. GOPS w Parysowie w 2022 roku zatrudnił asystenta rodziny, który objął wsparciem łącznie 6 rodzin, w tym: 12 dzieci.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców dziecko trafia do pieczy zastępczej. Pieczę zastępczą organizuje powiat, natomiast umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. W pieczy zastępczej w 2022 roku przebywało 5 dzieci z terenu Gminy Parysów.

Analizując szczegółowe dane GOPS w Parysowie można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2022 roku była najniższa.

Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, wielodzietność, a kolejno przemoc domowa, niepełnosprawność/długotrwała choroba, niskie dochody oraz niepełna rodzina.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

- wobec których stosowana jest przemoc domowa⁹.

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Wszystkie powyższe formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które ich doznają. Stosowanie przemocy prowadzi w konsekwencji do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia. Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

Zespół Interdyscyplinarny

Głównym celem Zespołu jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań

⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów. Ponadto do Zespołu należy:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Analizując dane przekazane przez GOPS w Parysowie można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2020: 5 posiedzeń,
- rok 2021: 4 posiedzenia,
- rok 2022: 4 posiedzenia.

Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 1 grupa,
- rok 2021: 1 grupa,
- rok 2022: 1 grupa.

Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 13 posiedzeń,
- rok 2021: 17 posiedzeń,
- rok 2022: 18 posiedzeń.

Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 34 rodziny,
- rok 2021: 27 rodzin,
- rok 2022: 23 rodziny.

Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych (ogółem):

- rok 2020: 68 osób,
- rok 2021: 59 osób,
- rok 2022: 33 osoby.

Liczba kobiet objętych pomocą:

- rok 2020: 31 kobiet,
- rok 2021: 25 kobiet,
- rok 2022: 13 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą:

- rok 2020: 37 mężczyzn,
- rok 2021: 31 mężczyzn,
- rok 2022: 18 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą:

- rok 2020: 0 dzieci,
- rok 2021: 3 dzieci,
- rok 2022: 2 dzieci.

Tabela 19. W związku z procedurą „Niebieska Karta”

W związku z procedurą „Niebieska Karta”	Rok	Liczba
wpłynęło ogółem:	rok 2020	24
	rok 2021	26
	rok 2022	17
wpłynęło z ośrodka pomocy społecznej	rok 2020	1
	rok 2021	0
	rok 2022	0
wpłynęło z komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
wpłynęło z placówek służby zdrowia	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
wpłynęło z policji	rok 2020	23
	rok 2021	26
	rok 2022	16
wpłynęło z placówek oświatowych	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	1
wpłynęło z innego ośrodka pomocy społecznej	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0

Na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku. Ponadto, w 2020 roku liczba zakończonych procedur była najwyższa na przestrzeni ostatnich badanych trzech lat.

Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022:

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:

- rok 2020: 1 formularz,
- rok 2021: 0 formularzy,
- rok 2022: 0 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 14 formularzy,
- rok 2021: 14 formularzy,
- rok 2022: 14 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 12 formularzy,
- rok 2021: 8 formularzy,
- rok 2022: 8 formularzy.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020: 34 rodziny,
- rok 2021: 32 rodziny,
- rok 2022: 23 rodziny.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- rok 2020: 24 rodziny,
- rok 2021: 26 rodzin,
- rok 2022: 17 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- rok 2020: 33 zakończone procedury,
- rok 2021: 21 zakończonych procedur,
- rok 2022: 20 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej:

- rok 2020: 26 zakończonych procedur,
- rok 2021: 16 zakończonych procedur,
- rok 2022: 11 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- rok 2020: 7 zakończonych procedur,
- rok 2021: 5 zakończonych procedur,
- rok 2022: 9 zakończonych procedur.

W 2020 roku liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa była najwyższa. Najwięcej osób korzystało z poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego.

Liczba osób dotkniętych przemocą domową (ogółem):

- rok 2020: 34 osoby,
- rok 2021: 32 osoby,
- rok 2022: 33 osoby.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa (ogółem):

- rok 2020: 27 osób,
- rok 2021: 21 osób,
- rok 2022: 16 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego:

- rok 2020: 15 osób,
- rok 2021: 13 osób,
- rok 2022: 9 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa prawnego:

- rok 2020: 6 osób,
- rok 2021: 3 osoby,
- rok 2022: 4 osoby.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- rok 2020: 3 osoby,
- rok 2021: 3 osoby,
- rok 2022: 0 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa zawodowego i rodzinnego:

- rok 2020: 3 osoby,
- rok 2021: 2 osoby,
- rok 2022: 3 osoby.

W 2020 roku odnotowano największą liczbę osób dotkniętych przemocą domową. Na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu.

Tabela 20. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	34	29	17
kobiety	29	20	12
mężczyźni	5	6	3
nieletni	0	3	2

liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	24	26	16
kobiety	2	2	1
mężczyźni	22	24	15
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	18	24	13
kobiety	0	0	0
mężczyźni	18	24	13
nieletni	0	0	0
liczba dzieci obecnych podczas interwencji	0	3	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

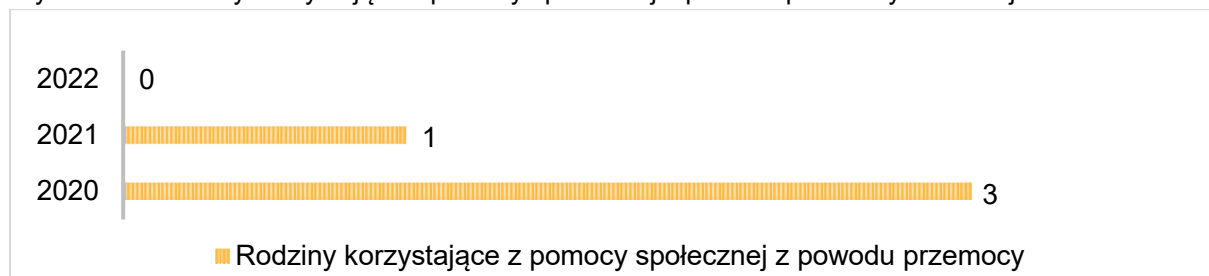
Ponadto, na przestrzeni lat 2020-2022 członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli regularnie w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 21. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

Szkolenia dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba szkoleń	3	4	2

Analizując szczegółowe dane GOPS w Parysowie z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej.

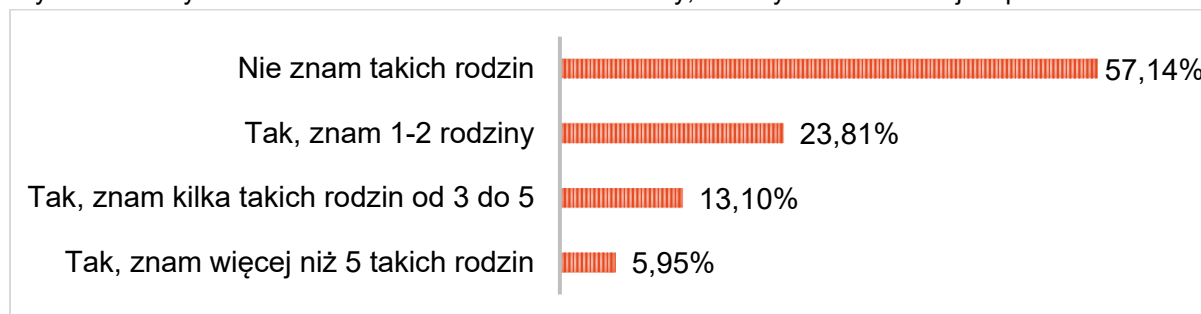
Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Parysowie

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, 23,81% zna 1-2 rodziny, w których stosowana jest przemoc, 13,10% od 3 do 5 takich rodzin, a 5,95% zna ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 57,14% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 25. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczyli przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych tj. 89,29% zaprzeczyło by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 10,71% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy domowej, a osobą stosującą przemoc był najczęściej rodzic. Kilka osób nie wskazało osób, które wobec nich stosowały przemoc.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci, gdyż 79,76% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Kolejno 8,33% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a 4,76% uznało, że rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 7,14% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie w tej części dotyczyło znajomości instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej na terenie gminy. Pozyskane dane wskazują, iż 32,14% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policja, a kolejno Zespół Interdyscyplinarny. Pozostałe 67,86% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Gdy zapytano nauczycieli, czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy domowej, łącznie 57,14% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Kolejno 7,14% stwierdziło, iż taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym, a 35,72% nie wiedziało jak odpowiedzieć na tak zadane pytanie. Ponadto, wszyscy badani nauczyciele spotykają się w swojej szkole z aktami agresji i przemocy wśród uczniów, jak również wszyscy przyznali, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy między uczniami.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami. W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 68,97% uczniów klas piątych i szóstych oraz 81,94% uczniów klas siódmych i ósmych odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 17,24% uczniów klas piątych i szóstych oraz 6,94% uczniów klas siódmych i ósmych mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka¹⁰.

¹⁰ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 50,56% badanych rodziców przyznało, że rozmawia z dzieckiem na ten temat. Kolejno 39,33% odpowiedziało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Pozostałe 10,11% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców, czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek tj. 77,53% stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. Pozostałe 22,47% zadeklarowało, że raz na pół roku zdarzyło im się stosować takie kary.

Zdecydowana większość rodziców uczniów uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 89,89% respondentów. Z kolei, 4,49% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem, a pozostałe 5,62% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Następnie zapytano rodziców, o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. I tak, 86,52% odpowiedziało przecząco na tak zadane pytanie, a 5,62% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu. Z kolei, 7,87% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie.

W drodze badania okazało się również, że 61,80% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 24,72% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 13,48% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu gminy pokazały, że 19,10% zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Następnie 5,62% zna od 3 do 5 takich przypadków, a 3,37% potwierdziło znajomość powyżej 5 takich rodzin. Pozostałe 71,91% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Parysów, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych maleje wraz z ich wiekiem.

Tabela 22. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	20,69%	11,11%
palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	15,52%	8,34%

Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Takie sytuacje potwierdziło 37,50% uczniów klas siódmych i ósmych mających za sobą inicjację alkoholową oraz 33,33% uczniów mających za sobą inicjację nikotynową. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi.

Tabela 23. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	34,48%	20,83%
palenie papierosów	41,38%	37,50%
zażywanie narkotyków	6,90%	4,17%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu Gminy Parysów. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych oraz spożywania alkoholu.

Tabela 24. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	35,71%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	57,14%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	7,14%
papierosy	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	14,29%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	64,29%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	21,43%
alkohol	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	21,43%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	64,29%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	14,29%

narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	21,43%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	78,57%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość badanych oceniła ją jako trudną lub nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Natomiast 7,14% przyznało, iż uczniowie mają łatwy dostęp do alkoholu.

Większość nauczycieli na poziomie bardzo dobrym lub dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych. Ponadto, tylko 35,71% wie czym są e-narkotyki, natomiast 64,29% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Warto zaznaczyć, iż 85,71% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami. Pozostałe 14,29% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Idąc dalej, 57,14% ankietowanych przyznało, iż szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego, natomiast 21,43% wyraziło zdanie przeciwne i tyle samo nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W opinii 50,00% oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Następnie 21,43% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 28,57% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Ponadto, 57,14% nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 21,43% respondentów i tyle samo nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji¹¹.

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Parysów, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 75,28% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Pozostałe 24,72% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem.

Następnie 43,82% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a pozostałe 56,18% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

Zapytano więc rodziców, czy według nich pandemia wpłynęła niekorzystnie na relacje z dzieckiem. I tak, 76,40% zaprzeczyło twierdząc najczęściej, że dzięki pandemii, a przede wszystkim poprzez wprowadzenie nauki zdalnej mogli spędzać więcej czasu z dziećmi. Natomiast 23,60% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie, twierdząc przede wszystkim, iż ich dzieci ograniczyły kontakty z rówieśnikami, zamknęły się w sobie oraz w nadmiernej ilości korzystały ze sprzętów elektronicznych.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 43,82% respondentów przyznało, że zdarza się to rzadko, 23,60%

¹¹ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

zaznaczyło, iż ma to miejsce czasami, a 1,12% przyznało, że zdarza się to często. Pozostałe 31,46% stwierdziło, że nigdy nie zachowuje się agresywnie.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców, czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość zaprzeczyła (98,88%). Pozostałe 1,12% nie wyraziło jednoznacznej opinii.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, prawie wszyscy badani rodzice zaprzeczyli by taka sytuacja miała miejsce (97,75%). Pozostałe 2,25% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto, 98,88% badanych rodziców zadeklarowało, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy. Pozostałe 1,12% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 12,36% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, a 17,98% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 69,66% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). Tylko 32,58% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 67,42% zaprzeczyło.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 65,17% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 34,83% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 47,19% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych, a 50,56% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie. Pozostałe 2,25% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

W drodze badania okazało się również, że zdecydowana większość badanych rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym: 22,47% robi to bardzo często, a 53,93% zadeklarowało, że rozmawia rzadko na ten temat. Pozostałe 23,60% nigdy nie rozmawia z dziećmi na takie tematy.

Ponadto, 62,92% respondentów nie zna w swoim środowisku instytucji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom, natomiast 37,08% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 40,45% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 22,47% miało odmienne zdanie. Pozostałe 37,08% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Ponadto, 34,83% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach nie jest wystarczająca, natomiast 31,46% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 33,71% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 29,31% uczniów klas piątych i szóstych oraz 18,06% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Natomiast 12,07% uczniów klas młodszych oraz 6,94% uczniów klas starszych przyznało, iż w szkole są uczniowie, przed którymi odczuwają lęk. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Zazwyczaj uczniowie obserwują zjawiska przemocy rzadko, raz na pół roku. Wielu uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również kilkunastu uczniów uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 25. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotkanie przejawów przemocy poza szkołą	27,59%	12,50%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	24,14%	8,33%

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga), a w dalszej kolejności rodziców.

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 55,17% badanych uczniów klas piątych i szóstych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 37,50%.

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu Gminy Parysów. Zdecydowana większość uczniów posiada wiedzę na temat tego zjawiska. Wielu uczniów także potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 26. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	36,21%	26,39%
stosowanie cyberprzemocy	17,24%	13,89%

Ponadto, wielu uczniów nie zna ani jednej instytucji udzielającej pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 84,48% uczniów klas piątych i szóstych oraz 88,89% klas siódmych i ósmych.

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Dla większości badanych uczniów hejt to mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne oraz agresywne, nieprzyjemne, pełne pogardy i nienawiści słowa, jak również chęć obrażania innych. Ponadto, wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Tabela 27. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym	
tak, doświadczyłem tego osobiście	
uczniowie klas piątych i szóstych	22,41%
uczniowie klas siódmych i ósmych	23,61%
tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	
uczniowie klas piątych i szóstych	29,31%
uczniowie klas siódmych i ósmych	20,83%
nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	
uczniowie klas piątych i szóstych	18,97%
uczniowie klas siódmych i ósmych	19,44%
nie wiem	
uczniowie klas piątych i szóstych	29,31%
uczniowie klas siódmych i ósmych	36,11%

Zdecydowana większość tj. 94,38% badanych rodziców uczniów wie na czym polega zjawisko cyberprzemocy. Pozostałe 5,62% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Zapytano również ankietowanych, czy znają przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swoich dzieci. I tak, 73,03% respondentów odpowiedziało, że nie zna takich przypadków. Kolejno 25,84% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka, a 1,12% przyznało, iż ich dziecko doświadczyło cyberprzemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Parysów, obejmuje lata 2018-2022. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od września do października 2023 roku.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Obserwowana spadająca liczba rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, może świadczyć o poprawie sytuacji materialno-bytowej rodzin.

Przeprowadzona w oparciu o dane z GOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2022 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, a kolejno z bezrobociem, niepełnosprawnością oraz ubóstwem.

Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w Gminie Parysów zarejestrowanych było 126 osób bezrobotnych, w tym: 60 kobiet oraz 66 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2020 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wzrosła, natomiast od 2021 roku zaobserwowano spadek. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Parysów wynosiło w 2022 roku 10,3% (10,3% wśród kobiet i 10,3% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego (4,2%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,2%).

Jak wynika z raportu GUS, zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to z jednej strony likwidacją miejsc pracy, a z drugiej – otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego.

Zmiany, które wywołała pandemia są dalej odczuwalne po stronie pracowników, jak i pracodawców w całym kraju. Obecna sytuacja na krajowym rynku pracy dynamicznie się zmienia. Wiąże się to ze szczególną potrzebą monitorowania działań w zakresie zjawisk zachodzących na rynku pracy, a w szczególności prowadzenia analiz związanych z bezrobociem i prognozowaniem lokalnej sytuacji na rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców z terenu Gminy Parysów wyraźnie wskazuje na cechy społeczeństwa starzejącego się. Wzrost udziału osób starszych w społeczności gminy wpływa nie tylko na sytuację ekonomiczną obszaru, lecz również na sytuację społeczną i konieczność prowadzenia działań zmierzających do zabezpieczenia różnego rodzaju potrzeb związanych z organizacją systemu wsparcia dla starzejącego się społeczeństwa i przystosowanie przestrzeni do potrzeb coraz liczniejszej grupy seniorów. Pociąga to za sobą również wzrost wydatków na świadczenia w formie usług opiekuńczych, pomocy w naturze jak i pomocy instytucjonalnej, co wymusza dostosowanie polityki senioralnej do potrzeb mieszkańców Gminy Parysów.

Ponadto, zarówno pracownicy GOPS oraz ankietowani mieszkańcy dostrzegają wiele problemów z którymi mierzą się w lokalnej społeczności seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: samotność, ubóstwo, problemy finansowe, choroby lub inwalidztwo, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym do rehabilitacji, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, izolacja, bariery architektoniczne oraz zbyt małe zainteresowanie osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami ze strony członków rodziny.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Parysów wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jego ważność została

oceniona na poziomie 3,96. Jak wynika z odpowiedzi, 44,05% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 25,00% uważa, iż jest to problem powszechny. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Parysów okazały się: problem przemocy, problem bezrobocia oraz problem ubóstwa.

Na terenie gminy zauważalny jest również problem przemocy. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 42,86% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 10,71% osobiście doświadczyło przemocy domowej. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz jej przeciwdziałania.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest w niewielkim stopniu zauważalny, gdyż 61,90% badanych mieszkańców stwierdziło, iż są to nieliczne przypadki. Ponadto, zauważono również problemy związane z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim: uzależnienie od telefonu, Internetu oraz gier komputerowych.

Ponadto, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę przedszkolną oraz edukacyjną na terenie Gminy Parysów, natomiast najbardziej niezadowolająca okazała się oferta opieki zdrowotnej, a wręcz jej brak na terenie gminy.

Warto zaznaczyć, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców oceniła pozytywnie warunki życia na terenie Gminy Parysów.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Parysów oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej Gminy Parysów;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Gminy Parysów oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanego kierunku rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Parysów uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz problemu przemocy,
- rynek pracy,

- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA
Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej. • Działalność gabinetu stomatologicznego. • Działalność 1 ogólnodostępnej apteki. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająco oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej. • Brak dostępu do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji na terenie gminy. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.
Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa. • Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę. • Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Profesjonalna kadra GOPS.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych.
- Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.
- Świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Słabe strony

- Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, brak mieszkań chronionych.
- Zbyt mała aktywność społeczna osób zagrożonych wykluczeniem.
- Nowe zadania ustawowe nakładane na GOPS.
- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.
- Przekształcenie GOPS w Centrum Usług Społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Zagrożenia

- Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.
- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zjawisko wyuczonej bezradności rodziny.
- Uzależnienie rodziny od pomocy społecznej.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Działalność Placówki Wsparcia Dziennego.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 78,57% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (48,81% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (21,43% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii na terenie gminy.
- Zażywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (4,76% badanych mieszkańców przyznało się do zażywania narkotyków).
- Występowanie problemu przemocy domowej na terenie gminy (42,86% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc).
- Doświadczenie przemocy domowej (10,71% badanych mieszkańców przyznało, iż doświadczyło przemocy).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej.

<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od Internetu, telefonu oraz gier komputerowych.
Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów. • Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych. • Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach. • Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień. • Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych. • Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych. • Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Niewystarczająca liczba miejsc pracy chronionej.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Zagrożenia

- Ogólnopolski (europejski) kryzys gospodarczy - wysoka inflacja, dynamicznie wzrastające ceny.
- Zmniejszająca się dostępność kredytów jako zewnętrznego źródła finansowania różnego rodzaju przedsięwzięć inwestycyjnych.
- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wysokie koszty pracodawców, a co za tym idzie wzrost osób bezrobotnych.
- Utrzymujący się trend wzrostu zużycia energii.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek przedszkolnych i szkolnych.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna na terenie gminy.
- Odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów.
- Dożywianie dzieci w szkołach w ramach wieloletniego Programu „Posiłek w szkole i w domu” realizowanego przez GOPS.
- Wystarczająca liczba miejsc w świetlicach szkolnych.
- Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Parysowie.

Słabe strony

- Brak publicznego żłobka.
- Niedostatecznie oceniana opieka nad dziećmi do lat 3 (żłobki) przez mieszkańców.
- Przeciętnie oceniana oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Ograniczona oferta zajęć dodatkowych w szkole.
- Niewystarczająca liczba propozycji spędzania czasu wolnego.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, wyposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Niż demograficzny wpływający na zmniejszającą się liczbę uczniów w placówkach.
- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany kolejną koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej).
- Brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia.
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
- Dostrzeżenie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Przystąpienie do programu: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.
- Realizacja projektu pt. „Centrum Usług Społecznych w Gminie Parysów”.
- Działalność wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, powstałej w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Parysów”.
- Działalność Klubu „Senior+”.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.

Słabe strony

- Brak dostosowanej infrastruktury i przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością – występowanie barier architektonicznych.
- Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja.
- Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.
- Niewystarczające działania w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych i samotnych oraz rodzin o niskim statusie materialnym.
- Niewystarczająca liczba form integracji i aktywizacji osób starszych.
- Niewystarczająco oceniane działania na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Rozwój usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zagrożenia

- Pogarszanie się stanu zdrowia Polaków i postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu Gminy Parysów wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań Gminy Parysów w zakresie zapewnienia opieki w żłobkach (59,52%) oraz ochrony zdrowia (46,43%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (35,71%) oraz na przeciwdziałanie alkoholizmowi (27,38%).

Tabela 28. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

59,52%	zapewnienie opieki w żłobkach
46,43%	ochrona zdrowia
35,71%	zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży

27,38%	przeciwdziałanie alkoholizmowi
25,00%	zapewnienie opieki przedszkolnej
17,86%	pomoc osobom niepełnosprawnym wspieranie rodzin wielodzietnych
16,67%	wsparcie osób starszych
14,29%	ochrona macierzyństwa
13,10%	przeciwdziałanie ubóstwu
11,90%	przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej
9,52%	ograniczanie bezrobocia
4,76%	przeciwdziałanie narkomanii
3,57%	zapobieganie bezdomności
1,19%	organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Parysów została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Parysów w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości.

Drogą do budowania wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Parysów jest partnerska współpraca wszystkich podmiotów polityki społecznej, solidarność i otwartość na człowieka oraz rodzinę, ciągłe doskonalenie i dostosowywanie oferty wsparcia do zdiagnozowanych potrzeb oraz zmian struktury społecznej.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2022 rok, natomiast na wartość docelową 2029 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju rodziny;
- 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- 1.1.4 Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;

1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem.
1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa
KIERUNKI DZIAŁANIA:
1.2.1 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
1.2.2 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.
1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju
KIERUNKI DZIAŁANIA:
1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
1.3.2 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
1.3.3 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia
KIERUNKI DZIAŁANIA:
1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz zwiększenie dostępności usług specjalistycznych;
1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:
Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Parysów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodek zdrowia, psychologowie i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach;
- Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych;
- Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy;
- Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	GOPS	76 rodzin	spadek
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	4 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	GOPS	6 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	GOPS	26 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	GOPS	143 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	GOPS, PCPR	5 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej	GOPS	13 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	GOPS	49 rodzin	wzrost
Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa	GOPS	23 osoby	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	UG, GOPS	2 inicjatywy	min. 1 inicjatywa na rok w okresie trwania Strategii
Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe	placówki oświatowe	1 nauczyciel	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inwestycji na rzecz szkół	UG, placówki oświatowe	1 inwestycja	min. 1 inwestycja na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe	15 uczniów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	placówki oświatowe	55 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	GOPS, ośrodki zdrowia	2 programy	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy	UG, GOPS	1 placówka	utrzymanie na dotychczasowym poziomie
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego	UG, GOPS, ośrodki zdrowia	0 kampanii	1 kampania na 3 lata w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- 2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej GOPS;
- 2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej;
- 2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin doświadczających ubóstwa poprzez organizowanie dożywiania w szkołach;
- 2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- 2.1.6 Pomoc rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- 2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;
- 2.2.3 Objęcie pomocą GOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- 2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- 2.2.5 Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3, umożliwiająca szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia;
- 2.2.6 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- 2.2.7 Organizowanie szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;

2.2.8 Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu.

2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

2.3.1 Wsparcie materialne osób bezdomnych;

2.3.2 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Parysów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba dzieci z rodzin doświadczających ubóstwa objętych wsparciem;
- Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób doświadczających ubóstwa;
- Liczba dzieci korzystających z bezpłatnych posiłków w szkole;
- Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat;

- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo;
- Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.);
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	GOPS	19 rodzin	spadek
Liczba dzieci z rodzin doświadczających ubóstwa objętych wsparciem	GOPS	113 dzieci	spadek

Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób doświadczających ubóstwa	UG	0 organizacji	wzrost
Liczba dzieci korzystających z bezpłatnych posiłków w szkole	GOPS	50 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	GOPS	14 uczniów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	GOPS	168 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezrobotnych	GUS	126 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	74 osoby	spadek
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	GOPS	38 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	UG, GOPS, PUP	1 inicjatywa	wzrost
Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat	UG	0 placówek	wzrost
Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	GOPS, PUP	1 działanie	wzrost
Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób	PUP, GOPS	1 działanie	utrzymanie na zbliżonym poziomie

bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo			
Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).	PUP	12 osób	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	GOPS	2 osoby	spadek
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej	GOPS	1 osoba	spadek

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.1.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu wszelkich uzależnień;
- 3.1.2 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;
- 3.1.3 Zapewnienie wsparcia psychologicznego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;
- 3.1.4 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- 3.1.5 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- 3.1.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- 3.1.7 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- 3.1.8 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości oraz zdrowego trybu życia;
- 3.1.9 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych, pogadanek w szkołach;
- 3.1.10 Kontynuowanie działalności Placówki Wsparcia Dziennego.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;
- 3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie gminy;
- 3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, psychologiczna);
- 3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy domowej;

- 3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;
- 3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc;
- 3.2.7 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- 3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Parysów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psychologzy, terapeuci, ośrodek zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;

- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy;
- Liczba dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego;
- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba dzieci doznających przemocy domowej;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia	GOPS	0 raportów	1 raport w okresie trwania Strategii w 2026 roku
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	GOPS	2 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	GOPS, GKRPA	1 pakiet	1 pakiet na 3 lata w okresie trwania Strategii
Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym	GKRPA	54 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	GKRPA	8 rozmów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	GKRPA	22 wnioski	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień	UG	0 organizacji	wzrost

Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	GKRPA, GOPS	2 szkolenia	1 szkolenie raz na dwa lata dla członków GKPR
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	2 kampanie	min. 1 kampania na rok w okresie trwania Strategii
Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	2 programy	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci w Placówce Wsparcia Dziennego	GKRPA, GOPS	15 dzieci	wzrost
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej	GOPS, GKRPA	0 raportów	1 raport w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej	GOPS	0 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	GOPS, ZI, Policja	17 rodzin	spadek
Liczba dzieci doznających przemocy domowej	GOPS, ZI	2 dzieci	spadek

Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej	GOPS	1 pakiet	np. 1 pakiet na 3 lata w okresie trwania Strategii
Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	GOPS, ZI	3 osoby	wzrost
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	2 kampanie	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia	2 szkolenia	min. 1 szkolenie na dwa lata dla wszystkich osób zajmujących się tematem przemocy domowej

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.1.1 Monitorowanie sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, diagnoza potrzeb;
- 4.1.2 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez GOPS;
- 4.1.3 Świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy;
- 4.1.4 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- 4.1.5 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- 4.1.6 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.7 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- 4.1.8 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.9 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- 4.2.2 Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Parysów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodek zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi;
- Liczba osób korzystających z pomocy asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba wolontariuszy;

- Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach;
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy	GOPS	0 diagnoz	1 raport w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	GOPS	28 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	GOPS	42 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	GOPS	8 osób	wzrost
Liczba osób korzystających z pomocy asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej	GOPS	9 osób	wzrost

Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UG, GOPS, placówki oświatowe, placówki kulturalne	3 kampanie	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UG, GOPS	1 inwestycja	min. 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	UG	0 organizacji	wzrost
Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UG, GOPS, placówki oświatowe	13 dzieci	wzrost
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, placówki kulturalne	3 działania	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wolontariuszy	GOPS	0 osób	wzrost
Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	PUP	5 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, PUP	0 miejsc	wzrost

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześnie działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki,
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń,
- ocena ryzyka oraz zagrożenia,
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia,
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 29. Analiza ryzyka dla Gminy Parysów

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	niski
prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	średni
społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania	angażowanie mieszkańców z terenu Gminy Parysów w działania w ramach programów	średni

	Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	zmierzających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	średni
organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	niski

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu

Tabela 30. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2023 rok	2 230 256 zł
2024 rok	2 341 768 zł
2025 rok	2 458 856 zł
2026 rok	2 581 799 zł
2027 rok	2 710 889 zł
2028 rok	2 846 434 zł
2029 rok	2 988 755 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2026 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Parysów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie, placówki oświatowe, placówkę służby zdrowia oraz

Powiatowy Urząd Pracy w Garwolinie. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parysowie.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Parysów.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Parysowie. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Program Wspierania Rodziny,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Parysów,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy Gminy Parysów z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach Strategii mogą być realizowane programy oraz projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Dokument Strategii po zakończeniu prac został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne są procesem współpracy ze społecznością lokalną, który ma prowadzić do podejmowania decyzji dotyczących rozwoju społecznego. Konsultacje to jedna z form partycypacji społecznej, która zapewnia mieszkańcom danej społeczności lokalnej udział w wyrażeniu swoich opinii, postulatów, proponowania zmian np. w procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Parysowie.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029, dostępny będzie na stronie internetowej:

- **[Biuletyn Informacji Publicznej - Urząd Gminy Parysów](#)**

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronie internetowej.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029, to najważniejszy dokument Gminy Parysów stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określa on cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwala na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów dostosowana jest do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Dokument przygotowywany został z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022.....	12
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne w latach 2020-2022	15
Tabela 4. Liczba uczniów w szkołach w latach 2020-2022.....	16
Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	21
Tabela 6. Przystępstwa na terenie gminy.....	21
Tabela 7. Liczba osób pracujących w latach 2018-2022	28
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe	32
Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Parysów.....	35
Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	39
Tabela 11. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	40
Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	40
Tabela 13. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022	43
Tabela 14. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	49
Tabela 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	50
Tabela 16. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	56
Tabela 17. Podział mieszkańców ze względu na wiek	57
Tabela 18. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	62
Tabela 19. W związku z procedurą „Niebieska Karta”	74
Tabela 20. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	77
Tabela 21. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.....	78
Tabela 22. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	82
Tabela 23. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	83
Tabela 24. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	83

Tabela 25. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	88
Tabela 26. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	89
Tabela 27. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	90
Tabela 28. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	102
Tabela 29. Analiza ryzyka dla Gminy Parysów	128
Tabela 30. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Parysów na lata 2023-2029	130

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Parysów w powiecie garwolińskim	11
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku	12
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok	14
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	17
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?.....	19
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	24
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?	26
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?	26
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS.....	30
Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?	36
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.....	37
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	44
Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	45
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu? ..	47
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	47
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	51

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	58
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	58
Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?.....	64
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?.....	64
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?	65
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	65
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	67
Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.....	69
Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	78
Wykres 25. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?.....	79

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005;
3. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
4. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
6. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
9. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
10. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
11. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
12. Raport o stanie Gminy Parysów za 2022 rok;
13. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
14. Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030;
15. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
16. Strategia Rozwoju Powiatu Garwolińskiego na lata 2015-2030;
17. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 203+;

18. Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/1819>;
2. <https://garwolin.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnosprawnych>;
3. <https://www.gov.pl>.